

ОТЧЕТ

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА СТАТИСТИЧЕСКА ПРОГРАМА И ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

**Приет от Министерски съвет с Решение № 55 от 26.01.2024 г.,
обн., ДВ, бр. 11 от 06.02.2024 г.**

СОФИЯ, 2023

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА БЪЛГАРСКИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	3
СПИСЪК НА АНГЛИЙСКИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	3
ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
ОСНОВНИ СЪБИТИЯ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА.....	5
1. ЗА ПЪРВИ ПЪТ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА.....	5
2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ ОТ СТРАТЕГИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТАТИСТИЧЕСКА СИСТЕМА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2021 - 2027 ГОДИНА.....	6
2.1. ЦЕЛ 1: Модерна и ефективна Национална статистическа система	6
2.2. ЦЕЛ 2: Високо качество и доверие в официалната статистика	6
2.3. ЦЕЛ 3: Преход от статистически данни в статистическа информация с добавена стойност	8
2.4. ЦЕЛ 4: Активно сътрудничество с национални и международни партньори	10
3. ОТЧЕТ ПО ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ	14
3.1. Демографска и социална статистика.....	14
3.2. Макроикономическа статистика	21
3.3. Бизнес статистика.....	24
3.4. Статистика на селското, горското и рибното стопанство.....	31
3.5. Многоотраслова статистика.....	33
3.6. Информационни и комуникационни технологии, статистическа инфраструктура и други дейности.....	37
4. РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ	42
5. ВЪТРЕШЕН ОДИТ И АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ	45
Приложение 1. Справка за бюджета на НСИ за 2023 година.....	50
Приложение 2. Организационна схема на НСИ (към 19.09.2023 година).....	52

СПИСЪК НА БЪЛГАРСКИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АВ	Агенция по вписванията
АЗ	Агенция по заетостта
АМ	Агенция „Митници“
АУЕР	Агенция за устойчиво енергийно развитие
БВП	брутен вътрешен продукт
БНД	брутен национален доход
ДАБ	Държавна агенция за бежанците
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСС	Европейска статистическа система
ЕСС 2010	Европейска система от сметки 2010
ЗВО	звено „Вътрешен одит“
ЗПНЖФ	Закон за преброяване на населението и жилищния фонд
ИАЛВ	Изпълнителна агенция за лозата и виното
ИАМА	Изпълнителна агенция „Морска администрация“
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИКТ	информационни и комуникационни технологии
ИНТРАСТАТ	Информационна система за вътресъюзна търговия
ИПА	Институт по публична администрация
ИР	Имотен регистър
ИС	информационна система
КАИС	Кадастрално-административна информационна система
КБС	краткосрочна бизнес статистика
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗ	Министерство на здравеопазването
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МЕ	Министерство на енергетиката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МФ	Министерство на финансите
НАП	Национална агенция за приходите
НИРД	научноизследователска и развойна дейност
НОИ	Национален осигурителен институт
НРНМ	Национален регистър на населените места
НСИ	Национален статистически институт
НСП	Национална статистическа програма
НСС	Национална статистическа система
ОИСР	Организация за икономическо сътрудничество и развитие
ООН	Организация на обединените нации
ОП	оперативна програма
ОСИ	Отдел „Статистически изследвания“
ОЧИС	Организация за черноморско икономическо сътрудничество
ППС	паритети на покупателната способност
ПРОДКОМ	Наблюдение на производството и продажбите на промишлените продукти
ПРОДПРОМ	Национална номенклатура на промишлената продукция
РГ	работна група
РЗВО	ръководител на звено „Вътрешен одит“
РСЕ	Регистър на статистическите единици
СФУК	Системи за финансово управление и контрол
ТСБ	териториално статистическо бюро
ХИПЦ	хармонизиран индекс на потребителските цени
ЦУ	Централно управление

СПИСЪК НА АНГЛИЙСКИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ESTP	European Statistical Training Programme
FATS	Foreign Affiliates Trade Statistics
SDMX	Statistical Data and Metadata Exchange
VIIES	VAT Information Exchange System

ВЪВЕДЕНИЕ

Отчетът за изпълнението на Националната статистическа програма и за дейността на Националния статистически институт през 2023 г. е разработен в съответствие с чл. 9, т. 6 на Закона за статистиката.

Отчетът е структуриран в шест раздела и представя изпълнението на задачите от НСП и дейността на НСИ и другите органи на статистиката през 2023 година.

В първия раздел е отделено специално внимание на проведените за първи път изследвания и дейности през 2023 година.

Вторият раздел описва постигнатите резултати по изпълнението на стратегическите цели, заложи в Стратегията за развитие на Националната статистическа система на Република България за периода 2021 - 2027 година.

Третият раздел представя изпълнението на дейностите по производството на статистическа информация в отделните тематични области - демографска и социална статистика, макроикономическа статистика, бизнес статистика, статистика на селското, горското и рибното стопанство, многоотраслова статистика, информационни технологии, статистическа инфраструктура и други дейности.

В четвъртия раздел е представено ресурсното осигуряване за изпълнението на дейността на НСИ през 2023 година.

Петият раздел представя изпълнените одитни ангажименти на звено „Вътрешен одит“ и извършените дейности от Инспектората и финансовия контролор през 2023 година.

Шестият раздел включва неизпълнените поради обективни причини статистически изследвания и дейности от НСИ.

ОСНОВНИ СЪБИТИЯ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

- В периода 28 - 31 март 2023 г. в НСИ се проведе първата мисия на ОИСР в България във връзка с техническия преглед по съвместимостта на националното законодателство по правен инструмент на ОИСР - OECD/LEGAL/0417 - Препоръка на Съвета за добра статистическа практика.
- На 1 юни се проведе пресконференция съвместно с Уницеф-България, на която беше представена електронна публикация „Децата на България“ 2022, съдържаща обобщени данни за децата до 17 години по основни показатели, систематизирани в 8 части - население, образование, здравеопазване, правосъдие, социално включване и условия на живот, работна сила и култура.
- НСИ съвместно с водещите и партниращи институции разработи Националния списък с показатели за наблюдение на напредъка по постигане на Целите на ООН за устойчиво развитие приет с Решение №613 на Министерски съвет от 11 септември 2023 година.

1. ЗА ПЪРВИ ПЪТ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Националният статистически институт:

- Извърши дейности за целенасочено противодействие на фалшивите новини, свързани със статистически данни и дезинформацията. НСИ се присъедини към инициативата на Европейската комисия „Българска коалиция срещу дезинформацията“ - партньорство между български и европейски институции, журналисти, представители на неправителствения сектор и академичните среди.
- Публикува резултати от проведено пилотно изследване „Равнопоставеност между жените и мъжете в управлението 2021“.
- Използва стандарт SIMS за попълване и изпращане на Евростат на метаданни и доклад за качеството на изследването „Статистика на доходите и условията на живот (SILC)“.
- Предостави данни за нефинансовите показатели в областта на статистиката на здравеопазването в изпълнение на Регламент (ЕС) 2022/2294 на Комисията по отношение на статистиката за заведенията за здравно обслужване, човешките ресурси в областта на здравното обслужване и използването на здравното обслужване.
- Предостави на ОИСР данни по определен набор от показатели за иновационната дейност на предприятията през 2020 година.
- Разработи и изпрати на Евростат Спомагателна таблица за държавни интервенции за намаляване на негативния ефект от високите цени на енергията.
- Използва техническия стандарт SDMX за попълване и изпращане в Евростат на инвентаризациите на индексите на цените на жилищата и на показателите за продажбите на жилища.
- Стартира по-ранно докладване на данни за Енергийните баланси и Общият енергиен баланс на страната съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2022/132 на Комисията от 28 януари 2022 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката за енергийния сектор по отношение на извършването на актуализации на годишната, месечната и краткосрочната месечна статистика за енергийния сектор.
- Докладва на задължителна основа предварителни данни за Енергийните баланси - раздел „Доставки на енергия“ за 2022 година.
- Докладва на задължителна основа детайлни данни за потреблението на

2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ ОТ СТРАТЕГИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТАТИСТИЧЕСКА СИСТЕМА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2021 - 2027 ГОДИНА

Основно направление в дейността на НСИ през 2023 г. беше реализирането на стратегическите цели и дейности в рамките на Стратегията за развитие на НСС на Република България за периода 2021 - 2027 година.

2.1. Цел 1: Модерна и ефективна Национална статистическа система

Дейност 2.1.1. Разработване и внедряване на нови методи и технологии

През 2023 г. стартира изграждане на уеб базирано приложение относно Годишния отчет на земеделските стопанства, чрез което в реално време ще се събира информация за формиране на необходимите, съгласно законовата рамка на ЕС, показатели, свързани с икономическите сметки за селското стопанство.

НСИ започна разработката на ново уеб приложение „Наблюдение на домакинските бюджети“, както и продължи разработката на уеб приложение „Наблюдение на работната сила“. Двете уеб приложения ще заменят досега използваните десктоп приложения.

Дейност 2.1.2. Използване на повече административни и нови източници на данни

През 2023 г. продължи взаимодействието с институциите за използването на административни данни за нуждите на производството на статистическа информация за околна среда и енергетика: Министерство на околната среда и водите, Министерство на енергетиката, Министерство на земеделието и храните, Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“, ИАОС, Изпълнителна агенция по горите, Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на р. Дунав“, Агенция по геодезия, картография и кадастър, Агенция за обществени поръчки, Агенция за устойчиво енергийно развитие, Агенция „Митници“, НАП, Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“, Национален център по обществено здраве и анализи, Национален институт по метеорология и хидрология. Бяха осъществени контакти, включително срещи, с администрации и организации във връзка с необходимостта от административни данни за изпълнението на новите изисквания на европейското законодателство в областта на околната среда и енергетиката.

През 2023 г. бяха проведени срещи с Българска агенция по безопасност на храните за осигуряване на достъп до информационна система ВетИС и изготвянето на справки, които да извличат обобщени данни, необходими при изготвянето на икономически сметки за селското стопанство.

През 2023 г. заедно с изследването за средните цени на земята и арендата в селското стопанство паралелно се проведе експериментален анализ с административни данни, предоставени от Министерството на земеделието и храните, за средните цени на арендата на земята, групирани по начин на трайно ползване и по области. Целта на анализа е установяване на възможността за бъдещо използване на административните данни.

2.2. Цел 2: Високо качество и доверие в официалната статистика

Дейност 2.2.1. Засилване на комуникацията със заинтересованите страни

През август 2023 г. съвместно с Националното сдружение на общините в Република България бе проведено обучение на представители на общините по изследвания за околната среда. Целта му беше методологично подпомагане на общинските администрации, като бяха представени както същността и контекста на статистиката за околната среда, така и конкретни практически указания за попълването

на формулярите по изследванията и работата с информационната система „Статистика на околната среда“.

Инструментариумът в областта на околната среда и енергетиката се преглежда и актуализира регулярно за постигане на по-голяма яснота и улесняване на респондентите.

С цел намаляване тежестта върху респондентите през 2023 г. беше преустановено тримесечното изследване на „Икономическите сметки за селското стопанство“. За нуждите на производство на статистическа информация бяха използвани данни от Българска агенция по безопасност на храните и анализи от отдел „Агростатистика“, Министерство на земеделието и храните.

Основен канал за разпространение на статистическата информация и лесен достъп до нея е сайтът на НСИ. Броят на посещенията на сайта е средно 7 854¹ посещения на ден.

През годината бяха публикувани на български и на английски език 1330 таблици с динамични редове, съответните таблици с последни актуални данни и метаданни в 46 статистически рубрики, по 270 прессъобщения и 161 новини, както и обявите за 74 конкурса и 2 търга.

Броят на публикуваните прессъобщения с регионални статистически данни беше 745.

Динамичните редове, предизвикали най-голям интерес и свалени най-много пъти през годината, са на английски език и са от областите:

- Индекси на промишленото производство;
- Индекси на потребителските цени;
- Индекси на оборота в промишлеността.

Топ 3 при публикациите, изтеглени от сайта на НСИ в дигитален формат, са:

- Класификация на икономическите дейности (КИД - 2008);
- Здравеопазване;
- Пътнотранспортни произшествия в Република България.

Прессъобщенията, предизвикали най-голям интерес през годината, са за инфлацията и индексите на потребителските цени, за цените на земеделската земя и арендата в селското стопанство, както и публикуваните данни от Преброяване 2021 на населението на България на сайта на НСИ и преброяването.

За първи път бяха публикувани прессъобщения за тримесечните показатели за регистрацията и банкрутите на правни единици в рубрика „Бизнес статистика“, нови показатели за местата за настаняване в рубрика „Туризм“, показатели за енергийни баланси - раздел „Доставки на енергия“ на рубрика „Енергетика“.

Публикувана беше информация за условията и реда за подаване на сигнали за нередности при изпълнение на проекти по Плана за възстановяване и устойчивост и по Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения.

Съдържанието на някои от рубриците на сайта беше реструктурирано, за да улесни потребителите в намирането на търсената информация.

През 2023 г. бяха удовлетворени исканията за статистическа информация по 1 205 еднократни заявки и по 135 периодични заявки. Изпълнени бяха шест заявки за достъп до анонимизирани данни съгласно Правилника за предоставяне на анонимизирани индивидуални данни за научни и изследователски цели на НСИ.

През 2023 г. НСИ предостави статистическа информация по 87 въпросника и 4 споразумения и обработи 851 специфични заявки чрез ИС ИНФОСТАТ.

Дейност 2.2.2. Включване и активно участие на обществото

В изпълнение на цел 2 „Високо качество и доверие в официалната статистика“

---

¹ Данните за посещаемостта на сайта и броя на публикуваните материали са към края на октомври.

от 2020 г. НСИ включи в инструментариума си за популяризиране на статистическата институция и нейната дейност организирането на изложби на открито. Тези изложби се оказаха и единственият възможен формат за взаимодействие с широката общественост по време на пандемията от COVID-19. През 2023 г. изложбата беше на тема: „Да преобразим нашия свят: цели за устойчиво развитие до 2030 г.“ и беше представена в София и Русе. Многобройната публика на столицата и града - пристанище на р. Дунав, имаше възможност да се запознае с целите, които очертават ООН и Европейският съюз, за да се осигури устойчиво развитие на планетата, да се намали вредното влияние на човешката дейност върху климата и да се укрепва и развива защитата на човешките права. Посещаемостта се измери чрез организирането на съпътстващи инициативи - QR викторина и игра „Снимай се със статистиката!“.

Дейност 2.2.3. Открито управление на качеството

Откритото управление на качеството на европейската статистика е приоритетно направление в развитието на ЕСС. Управлението на качеството на европейската статистика изисква всички държави членки ефективно да прилагат законодателството в областта на статистиката и принципите на Кодекса на европейската статистическа практика.

С цел подобряване на качеството на данните и в помощ на респондентите се извършва периодичен преглед и актуализация, при необходимост, на указанията към отчетите по изследванията за околна среда и енергетика. Редовно се извършва преглед и актуализация на динамични редове във връзка с актуализиране на методология и/или нови нормативни изисквания.

И през 2023 г. продължи активната работа с ОСИ в областта на околната среда и енергетиката. През месец март беше проведено специализирано обучение на експерти от ОСИ-София и ОСИ-Софийска област по изследванията за околна среда, а през юни бе проведен семинар „Годишна среща „Статистика за околната среда и енергетиката“ с участието на експерти от всички ОСИ. Основната цел на обученията е подобряване на работата чрез повишаване на експертния капацитет в ОСИ, а в резултат - подобряване на качеството на статистическите данни.

2.3. Цел 3: Преход от статистически данни в статистическа информация с добавена стойност

Дейност 2.3.1. Модерна и ефективна комуникация

През 2023 г. НСИ продължи и затвърди добрата съвместна работа с националните и регионалните медии. В този период бяха разпространени до медиите над 270 прессъобщения със статистическа информация и над 90 новини от различни национални и международни събития. НСИ продължава да изпраща информационните прессъобщения на пресцентровете на министерства и други институции, както и на българските посолства в чужбина - традиция, продължаваща повече от 15 години.

До средата на 2023 г. основен акцент в комуникационната дейност на НСИ продължи да бъде Преброяване 2021, като бяха обявени и последните резултати от най-голямото статистическо наблюдение. Кампанията в основата си следваше създадената през 2019 г. комуникационна стратегия за популяризиране на изследването.

Беше проведена съвместна пресконференция с УНИЦЕФ по повод 1 юни - деня на детето.

През годината бяха започнати първите дейности за целенасочено противодействие на фалшивите новини, свързани със статистически данни и дезинформацията. НСИ се присъедини към инициативата на Европейската комисия „Българска коалиция срещу дезинформацията“ - партньорство между български и европейски институции, журналисти, представители на неправителствения сектор и академичните среди.

Проведени бяха разговори и предстои подписване на споразумение за сътрудничество с групата журналисти Factcheck.bg за оказване на съдействие от страна на НСИ за предоставяне на статистическа информация и методологическа помощ за опровергаване на фалшиви новини.

Продължи работата за покритие в социалните мрежи - основно Фейсбук чрез институционалния профил на НСИ и Youtube. . Социалните мрежи бяха често използвани за информиране на обществеността и получаване на обратна връзка при обявяване на резултатите от Преброяване 2021 и други статистически данни. През годината броят на последователите на Фейсбук страницата на НСИ се увеличи до над 12 500 души. Новите технологии са в помощ на НСИ при оптимизирането на разпространението на произвежданата информация.

Богата по обем и съдържание статистическа информация в прессъобщенията и периодичните публикации запазват държавните институции, бизнеса, академичната общност и цялото общество с навременна, обективна, полезна и с европейско качествено статистическа информация за текущото състояние на различните икономически, социални, образователни и културни дейности в страната. Издадените 16 публикации - печатни и електронни (на сайта на НСИ), са двуезични - на български и английски език, с включени данни на национално и регионално ниво от различни статистически области. „Статистически годишник 2022“, „Статистически справочник 2023“ и сп. „Статистика“ обхващат в цялост статистическата информация и задоволяват нуждите за различните категории потребители.

Дигиталната библиотека на НСИ продължи да заема водеща позиция в национален мащаб в областта на изграждането, управлението и онлайн разпространението на дигитални информационни ресурси. През отчетния период дигиталната библиотека е посетена от 24 471 потребители. Прочетени са 625 025 дигитални страници. Традиционната библиотека е посетена от 72 потребители, които са използвали 208 тома статистически публикации.

Дейност 2.3.2. Леснодостъпна и разбираема статистика

Инициативите за повишаване на статистическата грамотност и култура, по които НСИ работи от години, продължиха като бяха организирани и проведени: Шестата европейска олимпиада по статистика за ученици, Международният конкурс за статистически плакат, Конкурса за статистическо есе за ученици и изложба в Галерия на открито „Да преобразим нашия свят: цели за устойчиво развитие до 2030 г.“. В олимпиадата се включиха 310 отбора от 79 образователни центрове в страната, в Международния конкурс за статистически плакат - 165 отбора от 34 населени места, в Конкурса за статистическо есе - 83 ученици от 23 града. За първи път беше организирано състезанието DATATHON, в което се включиха 27 отбора от 11 града в България. Изложбата на НСИ беше показана в София и Русе. Започна организацията и регистрирането на участниците в Седмата европейска олимпиада по статистика. Масовото участие в статистическите инициативи е убедително доказателство, че НСИ работи в правилна посока и привлича с всяка изминала година все повече и повече млади хора, които разширяват знанията и уменията си по статистика.

Дейност 2.3.3. Условия за активно участие на медиите

Медиите са ключова заинтересована страна, важен партньор и основен потребител на данни за НСИ. Институтът залага на откритост, навременна и ефективна комуникация с тях. Една от основните политики в това отношение, залегнала и в Кодекса на Европейската статистическа практика, е равнопоставеността на медиите, заедно с всички потребители, при разпространението на статистически продукти и услуги. Това означава, че медиите са предварително уведомени кои данни кога ще бъдат публикувани чрез Календара за разпространение, обявяван в началото на годината, както и получават прессъобщенията винаги в един и същи момент. Тази

политика беше строго следвана и през 2023 година.

Медиите са естествен партньор на НСИ за популяризиране на дейността на институцията. През годината бяха проведени множество срещи и интервюта, и беше отговорено на техни запитвания. Непрекъснато се установяват нови контакти и нови медии и журналисти бяха запознати с работата на НСИ и значението на статистическата информация за обществото.

2.4. Цел 4: Активно сътрудничество с национални и международни партньори

Дейност 2.4.1. Насърчаване на партньорствата на национално ниво

През 2023 г. беше създадено партньорство с Националното сдружение на общините в Република България, в рамките на което да бъде осигурено методологично подпомагане на общинските администрации за изпълнение на задълженията им като респонденти на изследванията в областта на статистиката на околната среда. Като първо събитие през август 2023 г. бе проведено обучение на представители на общините както по същността и контекста на статистиката за околната среда, така и по конкретни практически въпроси по изследванията и работата с ИС „Статистика на околната среда“.

В рамките на работата по проект „Интеграция на геопространствена информация и статистика“, съгласно Споразумение за субсидия с ЕК, беше подобрена комуникацията с държавните институции: АГКК като основен доставчик на данни за кадастрални парцели, сгради и техните собственици чрез редовен обмен и актуализации на геопространствени данни от кадастралната карта за статистически цели; МЗХ-ДФЗ за декларираните земеделски парцели и фермерски блокове, ИАГ за горските парцели от горскостопанските планове и разрешителни за сеч; АУЕР за съоръжения за възобновяема енергия, ИАОС за пречиствателни съоръжения и инсталации по компоненти за околната среда - за въздуха, водата и отпадъците, МОСВ - за заливните зони.

Служители на НСИ участваха в заседания на Националния комитет по системата за земеделска счетоводна информация, на Комитета за наблюдение на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 - 2027, на Комитета за наблюдение на Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури 2021 - 2027 и Съвета за устойчиво управление и сертификация на горите в България. НСИ изпрати текущо писмени становища по съгласувателни процедури на междуведомствените РГ 7 „Земеделие“ и РГ 8 „Рибарство“. Експерти от НСИ взеха участие в работните групи за изготвяне на предложения и допълнения на Наредба № 3 за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани и „Интегрирана статистика за земеделските стопанства 2023“.

Дейност 2.4.2. Разширяване на международното сътрудничество

През 2023 г. дейностите в областта на международното сътрудничество отново бяха насочени към утвърждаване имиджа на НСИ като отговорен и активен партньор както в рамките на Европейската статистическа система (ЕСС), така и в редица международни организации, сред които Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), Организацията на обединените нации (ООН), Международната организация на труда (МОТ) и други.

Пълноправното членство на страната ни в ОИСР беше основен приоритет за институцията. НСИ е водеща институция при прегледа по Препоръката на Съвета за добра статистическа практика (OECD/LEGAL/0417), както и съвместно с БНБ по Препоръката на Съвета относно определението на ОИСР за преки чуждестранни инвестиции (OECD/LEGAL/0363).

В периода 28 - 31 март 2023 г. в НСИ се проведе първата мисия на ОИСР в България във връзка с техническия преглед по съвместимостта на националното

законодателство по правен инструмент на ОИСР - OECD/LEGAL/0417. Участие в мисията взеха както експерти от всички дирекции на НСИ, така и представители на дирекция „Статистика“ на БНБ и отдел „Агростатистика“ към Министерство на земеделието и храните. На откриващата и заключителната сесия присъства и представител на дирекция „Външноикономически отношения и сътрудничество за развитие“ на Министерство на външните работи (МВнР). Мисията премина успешно като всеки от участниците изнесе презентациите по темите от своята компетентност. По време на заключителната сесия беше представен и обсъден План за действие с 18 конкретни препоръки и препоръчителни срокове за тяхното изпълнение. Осем от препоръките на ОИСР, направени по време на мисията, които бяха със срок на изпълнение до края на май 2023 г. бяха изпълнени, а останалите препоръки са в етап на изпълнение. Всички предоставени ни от ОИСР въпросници за самооценка също бяха попълнени и изпратени в срок до 31 май.

НСИ е идентифициран като партнираща институция при изготвянето на самооценки за 17 технически прегледа по правните инструменти на ОИСР. В този контекст институтът продължи да осигурява необходимата навременна и достоверна информация на българските ведомства за провеждането на въпросните прегледи, като в допълнение при необходимост излъчва и експерти, които да подпомагат съответните административни структури пряко при подготовката на самооценките и да вземат участие в мисиите по техническите прегледи.

През юни председателят на НСИ взе участие в 20-ото заседание на Комитета по статистика и политики в областта на статистиката към ОИСР.

През цялата година НСИ беше активен партньор в рамките на Европейската статистическа система (ЕСС). Във връзка с проведената през миналата година трета поред Партньорска проверка на Националната статистическа система (НСС) на България в рамките на членството ѝ в ЕСС и отправените по време на нея препоръки, беше разработен и приет план за действие за изпълнението им. Същият е публикуван на интернет сайта на НСИ на български и английски език, както и на интернет сайта на Евростат.

Страната ни отново беше представена и в трите редовни заседания на Комитета на Европейската статистическа система (КЕСС) - през февруари и май, гр. Люксембург, и октомври, гр. Корк, Ирландия, както и на извънредно онлайн заседание през април за обсъждане на предложението за промяна на Регламент (ЕО) 223/2009 относно европейската статистика. На тези заседания в рамките на процедурата по комитология бяха разгледани и приети общо 11 акта за изпълнение.

Сред по-важните форуми в рамките на ЕСС през годината бяха семинарът на високо равнище на генералните директори на тема „Акта за управление на данните - предизвикателства и възможности за националните статистически институти“ (9 февруари 2023 г.), срещата в рамките на Шведското председателство на Съвета на ЕС, посветена на „Статистическото лидерство във възникващите цифрови общества“ (12 - 13 април 2023 г., гр. Стокхолм), както и срещата на високо ниво в рамките на Испанското председателство на тема „Интеграция и оперативна съвместимост за модернизиране на официалната статистика“ (27 - 28 ноември 2023 г., гр. Севиля). Непосредствено преди последното за годината заседание на КЕСС през октомври, традиционно се проведе и срещата на генералните директори (DGINS) на тема „Официалната статистика в нововъзникващите екосистеми от данни: възможности и предизвикателства в контекста на изменението на климата и енергийната криза“, по време на която председателят на НСИ направи изказване в рамките на сесия, посветена на бъдещите действия, които трябва да бъдат предприети на национално и европейско ниво, за промяна на обществената нагласа към сътрудничеството със статистическите организации.

През 2023 г. представители на НСИ продължиха да участват в заседанията на различни работни групи в областта на статистиката на европейско и национално ниво. Както обикновено, сред особено важните международни заседания бяха тези на Работна група „Статистика“ на Съвета на ЕС (CWPS).

През първата половина на 2023 г. председателството на Съвета на ЕС се ръководеше от Швеция и в рамките на Съвета на ЕС приключи експертната работа по следните досиета: Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) № 549/2013 относно Европейската система от национални и регионални сметки в Европейския съюз и за отмяна на 11 правни акта в областта на националните сметки и Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика за населението и жилищния фонд, за изменение на Регламент (ЕО) № 862/2007 и за отмяна на Регламенти (ЕО) № 763/2008 и (ЕС) № 1260/2013.

НСИ постигна целите си, поставени в началото на преговорите и заложи в Рамковите позиции, утвърдени от председателя на НСИ и приети от Министерския съвет.

Председателството от юли до края на 2023 г. беше поето от Испания. В този период основната дейност на работната група беше насочена към разглеждането на проект на Регламент за изменение на Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика, който е основният законодателен акт, определящ работата на Европейската статистическа система. Проведе се и писмена консултация между държавите членки по предложението за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно статистическите данни на Европейския съюз за пазара на труда във връзка с предприятията, за отмяна на Регламент (ЕО) № 530/1999 на Съвета и на регламенти (ЕО) № 450/2003 и (ЕО) № 453/2008 на Европейския парламент и на Съвета.

Поради ограничени финансови средства за някои от заседанията се наложи НСИ да разчита на подкрепата на Постоянното представителство на Република България към ЕС за излъчването на национален представител за участие в тематичните дискусии. Независимо от това, експертите на НСИ продължиха да работят от София за подготовката на подробни позиции, становища и коментари по точките от дневния ред и ги предоставяха под формата на инструкции на българските дипломати в Брюксел, така че да се гарантира ефективната защита на българския интерес при изготвянето на европейското законодателство в статистическата сфера.

НСИ продължи да участва активно във всички международни форуми и дискусии, засягащи актуалните предизвикателства и възможности пред официалната статистика.

По линия на сътрудничеството с Икономическата комисия на ООН за Европа (ИКЕ на ООН), през юни 2023 г. ръководството на НСИ участва в 71-вата пленарна сесия на Конференцията на европейските статистици (КЕС), която се проведе в гр. Женева, Швейцария. Сред разглежданите теми бяха етиката на данните като ключов фактор за социална приемственост; измерването на благосъстоянието; ролята на националните статистически институти за управление и координация на публичните данни и други.

Председателят на НСИ представи страната и на 54-тата сесия на Статистическата комисия на ООН (СКООН), проведена от 28 февруари до 3 март 2023 г. в гр. Ню Йорк.

В периода 24 - 27 април 2023 г. в гр. Ханджоу, Китай, се проведе Световният форум за данни на ООН, в който онлайн участие взе заместник-председател на НСИ.

В началото на юли председателят на НСИ беше одобрен за член на Групата на високо равнище за партньорство, координация и изграждане на капацитет за статистика на Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие на ООН (HLG-PCCB) към СКООН като

един от петимата представители за региона на Северна Америка и Европа. В рамките на годината бяха проведени две онлайн заседания на Групата за обсъждане на подготовката на следващия Световен форум за данни на ООН, глобални инициативи, свързани с финансирането на данни и статистики, както и необходимостта от ревизиране на Глобалния план за действие от Кейптаун.

Експертите на НСИ участваха редовно и в различни семинари по покана на или организирани от ООН.

През 2023 г. НСИ продължи членството си в Международния статистически институт (ISI) и Международната асоциация за официална статистика (IAOS). Председателят на НСИ взе участие в най-мощното събитие в тазгодишния статистически календар, организирано от ISI, събиращо статистици от цял свят, представители на академичните среди, бизнес лидери, анализатори и политици - 64-ия Световен статистически конгрес, който се проведе в Отава от 16 до 20 юли 2023 година.

НСИ взе участие в 21-та Международна конференция на статистиците по труда, проведена в централата на МОТ в Женева, Швейцария в периода 11 - 20 октомври 2023 година. Тазгодишната конференция отбеляза 100-годишнината от провеждането на първата конференция на статистиците на труда и приемането на първите стандарти в областта на статистиката на труда, позволяващи да се постигне по-голяма съпоставимост между данните на отделните държави.

През 2023 г. НСИ успешно приключи изпълнението на 9 проекта, финансирани с целеви субсидии от Европейската комисия и съфинансирани от държавния бюджет в областта на демографската и социалната статистика, бизнес статистиката и многоотрасловата статистика. През годината НСИ кандидатства, сключи и предстои да подпише договори с ЕК за 10 нови проекта, които е предвидено да се изпълняват през периода 2022 - 2024 година. Привлеченото финансиране от тях е 490 000 евро, или близо 958 000 лева.

През май беше извършен одит на шест проекта на ЕК съгласно Годишния план за последващ контрол на Евростат, който приключи успешно.

Дейност 2.4.3. Подобряване на обхвата на споразуменията и партньорствата

Националният статистически институт продължи да води последователна политика за развитие на двустранното сътрудничество със страните от Европейската политика на добросъседство - група „Изток“, група „Юг“ и страните от Западните Балкани.

В тази връзка НСИ, като част от консорциум с фирма GORA Worldwide Consultants GmbH (водещ партньор), Статистическата служба на Нидерландия и Статистическата служба на Финландия, е партньор в реализацията на проекти по инструмента за предприсъединителна помощ „IPA 2019 Многонационална програма за сътрудничество в областта на статистиката“ за подкрепа на статистическите органи на страните от Западните Балкани (Албания, Босна и Херцеговина, Република Северна Македония, Сърбия, Черна гора, Косово) и Турция за бъдещо членство в ЕС.

По линия на инструмента IPA 2019 през 2023 г. експерти от НСИ проведоха 2 експертни мисии в Косово в областта на „Статистика на цените - ППС“ през май и октомври, както и 2 експертни мисии в Статистическия офис на Република Северна Македония в областта на „ХИПЦ и ИПЦ“ през октомври и в областта на „Управление на качеството“ през ноември.

НСИ беше домакин на посещение с цел обучение на експерти от статистическите служби на Босна и Херцеговина в областта на „Внедряването на стандарти за обмен на данни и метаданни“ през юли. През декември се проведе обучение в НСИ за експерти от статистическите служби на Босна и Херцеговина и Косово в областта на „Управление на качеството“. Участието на представителите на

НСИ в експертните мисии е важен фактор за по-нататъшното двустранно сътрудничество на Република България с тези държави.

Отново по Инструмента за предприєдинителна помощ IPA 2019, НСИ прие трима експерти от статистически служби на Република Сърбия, Република Сръбска - Босна и Херцеговина, и Република Северна Македония за провеждане на тримесечни стажове в областите „Управление на качеството“ и „Използване на множество източници - административни, големи данни и геопространствени данни за производството на официална статистика“.

През 2023 г. НСИ подаде документи за участие в търг за Многонационална статистическа програма за сътрудничество по IPA 2022 в консорциум с немската фирма GORA Worldwide Consultants GmbH (водещ партньор), Статистическата служба на Финландия, Статистическия офис на Унгария, Хърватското бюро за статистика и Artemis Information Management S.A.

НСИ, като подизпълнител на фирма GORA Worldwide Consultants GmbH, взе участие в туининг проект на Световната банка „Модернизация на данъчната администрация и статистическата система на Киргизстан“, по линия на който държавен експерт на НСИ проведе експертна мисия в гр. Бишкек, Киргизстан, за извършване на оценка на състоянието на метаданните на Националния статистически комитет на Киргизстан.

НСИ има двустранни споразумения за сътрудничество в областта на статистиката с Армения, Беларус, Грузия, Молдова, Палестина, Азербайджан, Сърбия, Република Северна Македония, Хърватия, Румъния. Българската страна си сътрудничи с тези държави на базата на тригодишни планове с разписани дейности. През 2023 г. стартира подготовката на План за съвместни дейности между НСИ и Държавния комитет по статистика на Република Азербайджан за следващия тригодишен период. Продължават и разговорите за подписване на двустранно споразумение за сътрудничество със статистическия институт на Аржентина.

По покана на председателя на Гръцката статистическа служба (ELSTAT), заместник-председател на НСИ присъства на откриването на щанда на ELSTAT на 87-ия Солунски международен панаир, на който България тази година беше страна почетен гост. Бяха обсъдени нови области от взаимен интерес, както и възможности за бъдещо развитие на традиционно добрите отношения между статистическите служби на двете държави чрез подписването на Меморандум за разбирателство между двете институции.

3. ОТЧЕТ ПО ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ

3.1. Демографска и социална статистика

Преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 година

През 2023 г. продължи публикуването на данни от Преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г. съгласно Календара за представяне на резултатите. Публикувани са прессъобщения, инфографики и таблици и метаданни по темите жилища, сгради, домакинства и семейства. Публикувани са и основни резултати от двете извадкови изследвания, проведени по време на преброяването - Миграция и миграционно поведение на населението и Раждаемост и репродуктивно поведение на населението.

В изпълнение на Регламент (ЕС) 2017/712 на Комисията за определяне на референтната година и програмата за статистическите данни и за метаданните за преброяването на населението и жилищния фонд, както е предвидено в Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета, Националният статистически институт осигури референтна инфраструктура за съхранение на данните от преброяването по съдържание, обхват и структура, определени в Регламента, както и

изгради връзки между националната инфраструктура и CensusHub. До края на март 2024 г. данните от преброяването на всички държави членки ще бъдат налични за потребителите чрез приложението CensusHub.

През 2023 г. приключи работата по хармонизираното европейско изследване „Бюджет на времето на населението“. То се провежда в страните от Европейския съюз, за да се определи колко време хората прекарват в различни дейности, включително платена работа, домакинска работа и семейни грижи, лични грижи, доброволен труд, социален живот, пътуване и свободно време. В България изследването беше част от програмата на Преброяване 2021 и се проведе за шести пореден път. През 2023 г. приключи работата на терен, завърши въвеждането на информацията от дневниците на респонденти и обработката на първичната информация.

На основание § 17, ал. 1, т. 2 от Преходни и заключителни разпоредби към Закон за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси (ПРЗ към ЗИД на ЗМДТ) и във връзка с чл. 6, ал. 4, чл. 9б, ал. 2, т. 3 и чл. 24, ал. 1 от Закона за статистиката и чл. 9, ал. 3 от Закона за местното самоуправление и местната администрация беше подписано Рамково споразумение между Националния статистически институт и Националното сдружение на общините в Република България. Съгласно споразумението Националният статистически институт предостави безвъзмездно на общините необходимите данни от Преброяване 2021 за определяне на броя на ползвателите на услуги по чл. 62 от ЗМДТ.

Демографска статистика

В областта на демографската статистика бяха проведени в срок всички статистически изследвания, включени в НСП. Осъществена беше постоянната обработка и производство на данни по изследванията на раждаемостта, смъртността, миграцията, брачността и бракоразводността, които осигуриха необходимата информация за изчисляване на броя и структурите на населението и основните демографски показатели в съответствие с изискванията на Регламент № 1260/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската демографска статистика. Данните за референтната 2022 г. бяха публикувани и предоставени на ЕК в съответствие със заложените срокове.

Въз основа на проведеното Преброяване 2021 година беше направена ревизия на броя на населението за периода между двете последни преброявания на населението през 2011 и 2021 година. Ревизията на населението в Р България през периода 2012 - 2021 г. беше извършена по области, единични възрасти, пол, страна на раждане и гражданство.

Актуализирана беше прогнозата за населението на база данните от Преброяването през 2021 година. Прогнозата е с хоризонт до 2090 г., разпределена по пол и възраст на лицата и по области.

Продължи работата по изготвянето и предоставянето на данни съгласно чл. 5, 6 и 7 от Регламент № 862/2007 на Европейския парламент и на Съвета за „Статистика относно предотвратяването на незаконното влизане и пребиваване“, „Статистика на разрешенията за постоянно пребиваване и постоянно пребиваващите граждани на трети страни“ и „Статистика относно връщанията“ с източник МВР. НСИ продължи да предоставя данни на Евростат по чл. 4 от Регламент № 862/2007 на Европейския парламент и на Съвета за „Статистика относно международната закрила“ с източник ДАБ.

Продължи предоставянето на седмични данни за умиранията на ЕК, както и публикуването на седмични данни за умиранията на сайта на НСИ, веднъж месечно, 10 дни след края на последната референтна седмица от месеца.

В областта на населението и демографските процеси бяха подготвени и

предоставени данни по въпросници на МОТ, Световната здравна организация, както и по съвместни въпросници на Евростат и ООН.

Пазар на труда

През 2023 г. започна провеждането на допълнителния модул към Наблюдението на работна сила - „Пенсиониране и участие на пазара на труда”, както и подготовката за внедряването през 2024 г. на допълнителните променливи с осемгодишна периодичност на тема „Младите хора на пазара на труда“. Приключи работата по проект на ЕК „Наблюдение на работната сила - Допълнителен модул 2022 - Професионални умения“.

Данните от Наблюдението на работната сила за 2022 г. (тримесечни и годишни) бяха преизчислени с данни за населението на база на Преброяване 2021.

Данните за променливата за работната заплата INCGROSS, за референтната 2021 г., бяха събрани и предоставени на Евростат съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2019/1700 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на обща рамка за европейската статистика за лицата и домакинствата и на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2240 на Комисията.

В областта на предоставяната от предприятията статистическа информация за възнагражденията и разходите за труд продължи работата по текущите годишни и краткосрочни изследвания на заетостта и разходите за труд, както и регулярното получаване на информация от административния регистър на осигурените лица от НОИ, което способства за подобряване качеството и пълнотата на статистическите данни за наетите лица и средната работна заплата. През 2023 г. стартира и провеждането за шести път на Наблюдението на структурата на заплатите, което е с четиригодишна периодичност и има за цел да осигури детайлна и съпоставима на европейско ниво информация за разпределението и връзката между размера на трудовото възнаграждение, индивидуалните характеристики на наетите лица и тези на техния работодател.

Агенцията по заетостта, като институцията, която е основният изпълнител на държавната политика по заетостта, събира, обработва и разпространява данни за участниците и резултатите от изпълнението на мерките заложи в нея. Изпълнението на статистическите дейности през 2023 г. се основаваше на събирането на регистрови данни чрез информационната система на АЗ - Национална база данни за пазара на труда и ЕСФ, както и на национално-представителното проучване за нагласите на работодателите в страната да наемат работна сила с определени умения.

През 2023 г. АЗ успешно осъществи следните дейности:

- Участва в доставката на данни за изготвянето на изследването ESSPROS на Евростат по функция „Безработица”. Годишните данни за 2022 г. относно получателите на периодични парични помощи за обучение, както и помощи в натура, свързани с повишаване на пригодността им за заетост, бяха доставени в НСИ в края на юни 2023 година.

- Експерти на АЗ участваха в Работна група по пилотното събиране на данни за получателите на обезщетения за безработица (UBR), които се обменят с НОИ, където се проверяват за наличие на „двойно броене“.

- Подготви и предостави данни на НСИ за сезонните работници от трети страни по Регламент №862/2007 на Европейския Парламент и на Съвета относно статистика на Общността за миграцията и международната закрила.

- Подготви и предостави на МТСП набор от 44 статистически справки за участниците и изплатените средства за политики на пазара на труда през 2022 година. Данните са част LMP Database на ЕК по методика на Евростат и са в процес на валидиране от комисията.

- Проведе едно национално представително анкетно проучване сред работодателите в страната за нуждите им от работна сила през следващите 12 месеца. Допитването беше проведено чрез онлайн анкета сред 4000 респондента, юридически лица, с активна дейност през 2022 година. Аналитичният доклад от изследването заедно с едномерните и двумерни разпределения по области, икономически дейности и тип на предприятията бяха публикувани на интернет сайта на АЗ.

- Регулярен ежеседмичен обмен на регистрирани агрегирани данни за новорегистрираните безработни лица и започналите работа безработни лица по области, както и данни за регистрираните търсещи работа украински граждани със статут на временна закрила съгласно Решение за изпълнение (ЕС) 2022/382 на Съвета от 4 март 2022 г. за установяване на съществуването на масово навлизане на разселени лица от Украйна по смисъла на член 5 от Директива 2001/55/ЕО и за въвеждане на временна закрила.

- Предприе мерки по отстраняване на пропуски, констатирани при Партньорската проверка, относно съответствието с Кодекса на Европейската статистическа практика и допълнителното усъвършенстване на развитието на Националната статистическа система на Република България. Беше изготвен и утвърден план за действие, който предвижда коригирането на пропуските.

Образование и учене през целия живот

През изминалата година бяха проведени редовните изчерпателни статистически изследвания на образователните институции в България в съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство по Регламент (ЕС) № 912/2013 на Комисията относно изготвянето и развитието на статистиката в областта на образованието и обучението през целия живот. И през 2023 г. изследванията на предучилищното и училищното образование се проведеха изцяло на базата на административните регистри на Министерството на образованието и науката, като се подготвя и преминаване към ползване на административните регистри на Национален център за информация и документация (НАЦИД) за изследванията на висшето образование и докторантите. Бяха предоставени данни по съвместните въпросници на Евростат, ОИСР и ЮНЕСКО за финансовите и нефинансовите показатели в областта на статистиката на образованието.

През годината приключи работата по Изследването на образованието и обучението на възрастни (AES), което се провежда във всички държави - членки на ЕС, по единна методология и чрез общ хармонизиран въпросник в съответствие с Регламент (ЕС) 2019/1700 на Европейския парламент и на Съвета от 10 октомври 2019 година. Публикувано беше специализирано прессъобщение, а микроданните и отчетът по качеството бяха валидирани от Евростат. За подготовката на изследването НСИ използва финансова подкрепа от ЕК по Договор за безвъзмездна финансова помощ №101051892-2021-BG-AES с цел изграждане на статистическа инфраструктура и капацитет за настоящата и следващите вълни.

През 2023 г. се публикуваха данни за наличието на физкултурни салони, пригодени помещения за спорт и плувни басейни в детските градини и училищата, резултат от еднократно изследване във връзка с потребността на Министерството на младежта и спорта от адекватна, навременна и точна статистическа информация.

Култура

Статистическите изследвания на НСИ в областта на културата осигуряват информация за дейността на музеите, театрите, библиотеките, кината, радио- и телевизионната програмна дейност и производството на филми и издателската дейност. Основните показатели и обхватът на изследванията са в съответствие с методологическите препоръки на ЮНЕСКО. Всички статистически изследвания бяха проведени в срок и с високо качество.

През 2023 г. беше проведено извънредно изчерпателно изследване на дейността на читалищата. Изследването на тези уникални културни институции се провежда веднъж на 5 години, като е събрана и публикувана детайлна информация относно организираните културни и творчески мероприятия, любителското художествено творчество, членовете на читалищата и предоставянето на услуги.

Обществено здраве и здравословни и безопасни условия на труд

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно статистика на Общността в областта на общественото здраве и здравословните и безопасни условия на труд НСИ проведе качествено и в срок статистическите изследвания, осигуряващи информация в отделните области на статистика на общественото здраве.

Съгласно изискванията на регламент (ЕС) № 328/2011 на Комисията бяха изпратени и валидирани индивидуалните данни за 2021 г. за умираанията и мъртваорожданията по причини на ниво четвърти знак на Международната класификация на болестите - X ревизия (МКБ-X). Създадена бе необходимата организация за прилагането на нови кодове в класификацията за отчитане на умираанията от COVID-19, както и допълнителни валидиращи правила.

В края на 2022 г. бе приет Регламент (ЕС) 2022/2294 на Комисията за изпълнение на Регламент (ЕО) № 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на статистиката за заведенията за здравно обслужване, човешките ресурси в областта на здравното обслужване и използването на здравното обслужване. Предоставени бяха данни по съвместните въпросници на Евростат, ОИСР и Световната здравна организация за финансовите и нефинансовите показатели в областта на статистика на здравеопазването в изпълнение и на новото законодателство. В рамките на изследването Система на здравни сметки за втора поредна година бяха подготвени данни за разходите за здраве, свързани с COVID-19.

С цел осигуряване на статистически данни с високо качество в изпълнение на Регламент (ЕО) № 1338/2008 през годината бяха организирани два семинара с участието на експерти, представители на органите на статистиката в областта на общественото здравеопазване, РЗИ и НЦОЗА, на тема „Повишаване качеството на данните на статистическата информация в областта на общественото здраве в изпълнение на европейското законодателство“.

Дирекция „Национални здравни данни и електронно здравеопазване“ при Националния център по общественото здраве и анализи към МЗ изпълни всички статистически изследвания и дейности, включени в НСП. Като орган на статистиката проведе в срок планираните изследвания и разпространи информация по основните статистически показатели.

В изпълнение на дейност „Трудови злополуки“ **Националният осигурителен институт** обработи информацията за трудовите злополуки, регистрирани през 2021 година. Данните бяха обработени съгласно методика, определена със Статистическа система „Трудови злополуки“, която включва всички класификации и променливи, необходими за характеризирането на трудовата злополука. Методиката напълно съответства на националното законодателство и осигурява прилагането на Европейската статистика за трудовите злополуки. Разработено беше електронно-информационно издание на НОИ „Трудови злополуки - брой, разпределение и показатели 2021 г.“. Изданието съдържа: данни за броя, разпределението и показателите на трудовите злополуки за 2021 г.; сравнителни таблици за броя и показателите на трудовите злополуки, регистрирани през 2019, 2020 и 2021 г.; сравнение с данните за предходни години, показващо тенденциите на трудовия травматизъм в страната. Данните бяха публикувани на интернет страницата на НОИ в рубриката „Статистика“. Спазени бяха изискванията на Регламент (ЕС) № 349/2011 на

Комисията от 11 април 2011 г. за прилагане на Регламент (ЕО) № 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността в областта на общественото здраве и здравословните и безопасни условия на труд по отношение на статистическите данни за трудовите злополуки. Статистическата информация за трудовите злополуки, регистрирани през 2023 г., беше изпратена директно на Евростат чрез единната входна точка за обмен на статистически данни e-Damis, която гарантира сигурен обмен и защита на данните. Изпратена беше и информация за обхвата и броя на осигурените лица за трудова злополука, разпределени по икономически дейности на КИД - 2008. НОИ предостави на Евростат и метаданни за трудовите злополуки чрез уебприложението „ESS-Metadata Handler“. Статистическата информация за трудовите злополуки 2017 - 2021 г. беше изпратена и на Международната организация на труда чрез НСИ.

В изпълнение на дейност „Професионални болести“ НОИ обработи информацията за нововъзникналите случаи на професионални болести, регистрирани през 2021 година. Въз основа на предоставени данни за причина за смъртта от ИС „Демография“ на НСИ бяха регистрирани и случаите, при които лицето е починало през 2021 г. поради призната професионална болест в миналото. Данните бяха обработени съгласно методика, определена със Статистическа система „Професионални болести“, която включва всички класификации и променливи, необходими за характеризирането на професионалната болест. Методиката напълно съответства на националното законодателство, осигурява прилагането на Ръководство за събиране и предоставяне на данни по Европейската статистика за професионалните болести (документ версия-14 от юни 2022 г., Евростат). Данните бяха публикувани на интернет страницата на НОИ в рубриката „Статистика“. Данните и метаданните за професионалните болести бяха изпратени директно на Евростат по електронен път (e-Damis).

Доходи и условия на живот

Наблюдението на домакинските бюджети, което оценява доходите, разходите и потреблението на домакинствата, през 2023 г. беше проведено съгласно сроковете, заложи в Националната статистическа програма.

През 2023 г. НСИ започна работа по проект „Доходи и условия на живот (ILC) - Статистическа инфраструктура по IESS - SILC 2024 6-годишен модул „Достъп до услуги“ - Пилотно събиране на годишни данни за 2023 година“, който се изпълнява съгласно споразумение за субсидия с Европейската комисия 101122129 - 2022-BG-ILC-SILC. Част от дейностите по проекта е да продължи събирането на данни чрез допълнителен въпросник за социалното включване, условията на живот и благосъстоянието към Наблюдението на домакинските бюджети. Допълнителната анкета е по инициатива на Евростат и се провежда по единна методология в рамките на европейското изследване *Infra-annual data collection on living conditions (IALC)*. Основната цел на изследването е да продължи тримесечния мониторинг на промените в условията на живот на домакинствата в страната в резултат на пандемията от COVID-19 и да се подава актуална информация за хармонизирани европейски сравнения. Резултатите от проведените проучвания по тримесечия на 2023 г. бяха публикувани на сайта на НСИ.

През 2023 г. изследването „Статистика на доходите и условията на живот (SILC)“ беше проведено в съответствие с изискванията на рамков регламент за изследванията в домакинствата Регламент (ЕС) 2019/1700 на Европейския парламент и на Съвета. Освен стандартните целеви променливи в изследването бяха включени допълнителни променливи за получена финансова помощ от правителството от схеми, свързани с COVID-19 кризата през 2022 година. Включени са и променливите от модул 2023 „Пренасяне между поколенията на благосъстоянието и неравностойното положение, жилищни затруднения, пазар на труда и жилищен фонд, енергийна

ефективност“. За променливите свързани с пренасяне на благосъстоянието и неравностойното положение между поколенията единица на наблюдение е всеки член на домакинството на възраст между 25 и 59 години, включително. Информацията за пазара на труда, жилищния фонд и жилищните затруднения се предоставя за всички членове на домакинството на възраст 16 години и повече години. За променливите, свързани с енергийна ефективност, единица на наблюдение е на ниво домакинство и се отнася до домакинството като цяло.

Работата на терен беше проведена в периода април - юни 2023 година. Обработката и анализирането на информацията от изследването бяха осъществени съгласно сроковете според НСП. Предварителни данни с резултати от изследването бяха изпратени на Евростат през декември 2023 г. съгласно новите изисквания за навременност на информацията.

С цел подобряване на обхвата и качеството на статистическите данни за доходите през 2023 г. продължи използването на данни от НОИ за размера на получаваните пенсии, добавки към пенсията и допълнителни обезщетения и помощи по вид и месеци от регистър „Пенсии“, както и годишни данни за лицата, получаващи обезщетения и помощи по Кодекса за социално осигуряване (Регистър на обезщетенията). За допълване на липсваща информация за доходите и валидиране на данните се използваха и данните от НОИ за осигурените лица, от АСП - за лицата, получаващи помощи, а от НАП - за лицата, подали годишна данъчна декларация.

Социална защита

В съответствие с Регламент (ЕО) № 458/2007 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейската система за интегрирана статистика на социалната защита през 2023 г. приключи попълването на статистически данни за 2021 г. по Основния модул на системата и по Модула за бенефициентите на пенсии. Основният модул съдържа данни за приходите и разходите по схеми на социална защита и по функции. Бяха спазени изискванията на Регламент (ЕО) № 110/2011 на Комисията по отношение на подходящите формати за предаване на данни, резултатите, които следва да се предават, и критериите за измерване на качеството по отношение на ESSPROS модула за нетните обезщетения за социална закрила. Източник на данни за статистиката на социалната защита са информационните системи и регистри на министерства и ведомства, управляващи схеми за социална защита. От Националния осигурителен институт бяха получени годишни данни за приходите и разходите по схеми 01 до 06 (основен модул по ESSPROS), както и данни за броя на бенефициентите на пенсии, класифицирани по схеми, по видове пенсии и по пол, в съответствие с формата за предоставяне на информация по Модула за бенефициентите на пенсии.

През септември бяха подготвени и изпратени в Евростат ранни оценки за направените разходи за социална защита в страната по функции на ESSPROS, отнасящи се за 2022 година. Изпращането на ранни оценки по Основния модул на системата се осъществява пилотно и не е обвързано с изпълняването на конкретен регламент - оценките се изпращат доброволно от страните, които желаят да вземат участие.

През 2023 г. бяха изпратени статистически данни за получателите на помощи и обезщетения за безработица в България в рамките на Европейската система за интегрирана статистика на социалната защита (ESSPROS) съгласно методологията, предложена от Евростат за доброволното събиране на този тип данни. Съвместно с експерти от НОИ и Агенция по заетостта бяха обработени наличните данни от регистъра на получателите на обезщетения за безработица към НОИ и регистъра на лицата, регистрирани в Бюрата по труда към АЗ.

В резултат на извършените дейности бяха изпратени данни за броя на получателите на периодични парични обезщетения за безработица в България,

включващи обезщетения за безработица по чл. 54а, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване и по чл. 230 и 231 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, както и стипендии, транспортни и квартирни разходи, изплащани на безработни лица, участващи в обучение за ограмотяване, придобиване на професионална квалификация или на ключови компетентности (за времето на обучението). В съответствие с изискването за елиминиране на двойното броене на получателите на обезщетения/помощи попадащи във функция безработица в НОИ беше извършено вертикалното агрегиране на данните за получателите на обезщетения за безработица, администрирани от НОИ, и на данните за получателите на „добавка за професионална квалификация“ за същия референтен период, администрирани от Агенцията по заетостта. Попълнен и изпратен на НСИ беше въпросникът за качествена информация по модула. Данните бяха изпратени в Евростат и се отнасят за 2021 г., като показват общия брой получатели на поне едно от изброените обезщетения през годината от една страна и средномесечния брой на получените обезщетения през периода на референтната година общо, по пол и по възрастови групи.

Престъпност и правосъдие

През 2023 г. НСИ реализира качествено и в срок редовно провежданите статистически изследвания за престъпленията, обвиняемите и осъдените лица и дейността на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

В изпълнение на ангажиментите си като национален координатор в областта на престъпността и наказателното правосъдие и в съответствие с националното законодателство НСИ предостави статистическа информация за:

- съвместния въпросник на ООН/Евростат, включващ данни от всички етапи на наказателния процес, незаконната миграция, престъпленията относно атаките срещу информационните системи и регионални данни за регистрираните от органите на полицията престъпления съгласно дефинициите на Международната класификация на престъпленията за статистически цели на ООН;
- данни за трафика на хора в съответствие с дефинициите на Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него;
- статистически данни и метаданни на национално ниво в съответствие с изискванията на Директива 2014/42/ЕС и Регламент (ЕС) 2018/1805 на Европейския парламент и на Съвета за обезпечаване и конфискация на средства и облаги от престъпна дейност в ЕС. Обобщени са данни и допълнителна информация в обхвата на показателите, дефинирани в член 11 на Директивата, на национално ниво.

Експерти на НСИ участваха активно в работата на междуведомствени работни групи „Превенция на насилието и злоупотребата с деца“ и „Разработване на основни индикатори за измерване на насилието над деца“ към Националния съвет за закрила на детето към Държавната агенция за закрила на детето.

През 2023 г. служителите на НСИ участваха в национални и международни срещи и конференции по теми в областта на престъпността и правосъдието.

3.2. Макроикономическа статистика

Годишни икономически сметки и тримесечни сметки

През 2023 г. бяха разработени: годишни и тримесечни данни за БВП и неговите компоненти по производствен метод, метод на доходите и метод на крайното използване; финансови национални сметки; данни за заетостта и отработените човечкочасове; регионални сметки; тримесечни нефинансови сметки по институционални сектори.

За нефинансовите национални сметки беше извършена ревизия на показатели за периода 2010 - 2021 година. През 2023 г. продължи работата по разработването и

усъвършенстването на финансовите национални сметки. В изпълнение на програмата на Евростат за предоставяне на данни в областта на националните сметки през 2023 г. бяха разработени и предоставени данни за 2022 година. Беше извършена и ревизия на динамичен ред от данни за периода 2006 - 2021 година.

Държавна финансова статистика

Усилията в областта на държавната финансова статистика бяха насочени към по-нататъшното методологическо развитие и подобряване на качеството на данните.

Продължи работата по отчитане на нотификационните таблици за дефицита и дълга на институционалния сектор „Държавно управление“ два пъти годишно - предварителни и окончателни данни. Съгласно ЕСС 2010 бяха разработени и предоставени данни за 2022 г. както и ревизирани данни за периода 2018 - 2021 година.

Продължи работата по разработване и публикуване на месечни, тримесечни и годишни данни за дефицита на държавите - членки на ЕС, на основание на задълженията по Директива 85/2011 на ЕС.

Съгласно изискванията за предоставяне на допълнителни данни на основание Директива 85/2011 на ЕС, продължи работата по предоставяне на информация на годишна база за необслужваните кредити към сектор „Държавно управление“; за задълженията на държавните предприятия и участието на държавата в капитала на предприятията в процент от БВП.

Съгласно Програмата на Евростат за предоставяне на данни в областта на държавната финансова статистика бяха разработени и предоставени данни съгласно ЕСС 2010:

- таблица 2 - Основни макроикономически индикатори за институционален сектор „Държавно управление“ - нови данни за 2022 г., както и ревизирани данни за 2018 - 2021 година;
- таблица 9 - Данъци и социални осигуровки по видове данъци и подсектори на „Държавно управление“ - нови данни за 2022 година;
- таблица 11 - Разходи на институционален сектор „Държавно управление“ по функции - нови данни за 2022 г., както и ревизирани данни за периода за 2018 - 2021 година;
- таблица 25 - Тримесечни нефинансови сметки на институционален сектор „Държавно управление“ - нови данни за 2022 г., както и ревизирани данни за 2018 - 2021 година.

През 2023 г. във връзка с изпълнението на дейност „Пенсионни права в социалното осигуряване“ Националният осигурителен институт предостави данни за 2019 , 2020 и 2021 г., необходими като входни данни на модела на НСИ за изчисляване на пенсионните права в публичната пенсионна схема и попълването на таблица 29 за Евростат. Предоставените данни за посочените референтни години обхващат брой на пенсионерите и средна пенсия, разпределени по вид, единични възрасти и пол - новоотпуснати, прекратени и състояние; брой на осигурените лица и среден осигурителен доход, разпределени по пол и единични възраст и категории труд; отчет на разходите за пенсии по години - по вид на водещата пенсия и по източник на финансиране на пенсиите; среден осигурителен доход по месеци и години.

Мониторинг на собствените ресурси

Докладът за качеството и Въпросника за БНД бяха предоставени на ЕС в срок, като беше извършена корекция на данните на база ревизии на входящата информация за 2020 и за 2021 г. и методологически изменения за 2010 - 2021 година.

Във връзка с прилагането на Системата за собствените ресурси (Решение на

Министерски съвет № 229 от 20.03.2021 г. за определяне на отговорните институции в Република България за прилагане на системата на собствените ресурси на Европейския съюз) НСИ предоставя данни за количеството на пуснатите на пазара пластмасови опаковки на национално ниво. Те са необходими за изпълнение на задълженията на страната по прилагането на системата на собствените ресурси на Европейския съюз.

През 2023 г. започна подготовката на България за предстоящата одитна проверка от ЕК относно прилагането на системата за собствения ресурс на база нерещиклирани отпадъци от опаковки от пластмаса. НСИ се включи по компетентност чрез попълване на Въпросника за източниците и методите за определяне на нерещиклирани отпадъци от опаковки от пластмаса, както и чрез участието си в поредица от организирани в тази връзка работни срещи с представители на Министерството на околната среда и водите, ИАОС и организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки.

Потребителски цени

През 2023 г. основен приоритет беше провеждането на месечни статистически наблюдения на потребителските цени, които осигуриха необходимата информация за изчисляване на индексите на потребителските цени и инфлацията. През 2023 г. теглата на индексите на потребителските цени бяха произведени съгласно методологичните препоръки на Евростат относно конструирането на теглата на ХИПЦ в случай на големи промени на разходите на потребителите.

Продължи работата по усъвършенстване на методологията, конструирането и производството на индексите на потребителските цени във връзка с хармонизирането с европейските и международните стандарти. През 2023 г. беше актуализирана извадката от търговски точки за наблюдение и беше подобрен подборът на стоките и услугите, включени в потребителската кошница. Беше разширен обхватът на някои подиндекси, усъвършенствана беше системата от статистически тегла чрез разширено използване на информация от допълнителни източници.

Инвентаризацията на източниците и методите за производството на ХИПЦ и докладът за използваните източници и методи за събиране на информация, необходима за изчисляване на паритетите на покупателната способност бяха актуализирани и изпратени в Евростат. Внедрен беше специалния стандарт SDMX за попълване и изпращане на Евростат на инвентаризациите на индексите на цените на жилища и показателите за продажбите на жилища.

В рамките на пилотен проект на ЕК започна подготвителната работа по внедряването на класификацията КОИКОП 2018 в областта на ХИПЦ. Успешното изпълнение на планираните дейности ще бъде основа за въвеждането на новата класификация от 2026 г. и за съставянето на ретроспективните серии на ХИПЦ.

В областта на статистиката на жилищните имоти продължи работата по включване на методологични подобрения, оптимизиране на събирането на данни и на производствените процеси и въвеждането на нови източници на данни. Продължи комбинираното използване на два административни източника - Имотен регистър към АВ, допълнен с информация от КАИС, което подобри качеството и обхвата на данните и повиши надеждността на събираната информация.

НСИ продължи участието си в Програмата за европейски сравнения на ППС, която е част от текущата програма по статистика на ЕК и се координира от Евростат/ОИСР, като постигна целите, заложи в европейския работен план за изчисляване на ППС. През 2023 г. НСИ проведе планираните шест ценови наблюдения, от които две на стоки и услуги по съгласувани европейски потребителски кошници за групите: E23-1 „Услуги“ и E23-2 „Обзавеждане и здравеопазване“. Проведени бяха и четири специализирани ценови наблюдения: „Здравни услуги в болнични заведения“; за жилищни наеми в избрани агенции за недвижими имоти в столицата; за избрани условни строителни обекти; за машини и съоръжения. Подготвена и своевременно изпратена в Евростат беше допълнителна национална статистическа информация.

В областта на статистика на потребителските цени, цените на жилища и ППС

през 2023 г. експертите на НСИ активно участваха в работата на РГ на Евростат „Статистика на цените“, „Статистика на недвижимите имоти“ и „Паритети на покупателната способност“, както и в проведени от Евростат видеоконференции по темите: „Статистика на търговските недвижими имоти“, „Индикатори за търговски недвижими имоти“ и „Хармонизирани индекси на потребителските цени“.

3.3. Бизнес статистика

Годишна бизнес статистика

Всички дейности по провеждане на редовните годишни изследвания и производство на данни в областта на структурната бизнес статистика, статистиката на предприятията под чуждестранен контрол (FATS), чуждестранните преки инвестиции, разходите за придобиване и придобитите дълготрайни материални активи, приходи от продажби на предприятията, представящи бизнес услуги по видове продукти, статистиката на финансовите и нефинансовите предприятия и годишните специфични изследвания по икономически дейности, както и по месечното и годишно наблюдение на производството и продажбите на промишлени продукти (ПРОДКОМ) бяха изпълнени качествено и в срок.

През 2023 г. беше направена ежегодна актуализация на ИС „Бизнес статистика“ във връзка с изискванията на европейските регламенти в областта на бизнес статистиката и промените на национално ниво.

НСИ изготви и предостави предварителни данни за 2022 г. на Евростат в областта на бизнес статистиката на национално равнище за дейността на предприятията в изпълнение на изискванията на Регламент (ЕС) № 2019/2152 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 г. за европейската бизнес статистика и за отмяна на 10 правни акта в областта на бизнес статистиката и Регламент (ЕС) за изпълнение № 2020/1197 на Комисията от 30 юли 2020 г. за установяване на технически спецификации и правила по силата на Регламент (ЕС) № 2019/2152, като обхватът на икономическите дейности беше разширен чрез включване на всички пазарно ориентирани дейности от сектори К, Р, Q, R, и S 96 по КИД - 2008, за които следва да бъдат предоставени данни на Евростат.

През 2023 г. в областта на годишното ПРОДКОМ наблюдение на базата на актуализираните въпросници промените в методологията и в информационно-технологичната система за събиране и валидиране на входните ПРОДКОМ данни беше осигурена необходимата надеждна и международно сравнима статистическа информация съгласно новите изисквания на Регламент (ЕС) № 2019/2152 на Европейския парламент и на Съвета. Предварителните годишни ПРОДКОМ данни за 2022 г. на равнища на детайлизация и технически формат бяха предоставени на Евростат.

През 2023 г. бяха предоставени данни за попълване на въпросници на ОИСР, на други международни организации, за националните статистически издания, по сключени договори, споразумения и заявки за статистическа информация в посочените области.

Експертите на НСИ взеха участие в съгласувателни процедури, консултации и онлайн срещи, организирани от Евростат, в следните области:

- Структурна бизнес статистика;
- Статистика на предприятията под чуждестранен контрол (FATS);
- Статистика за производството и продажбите на промишлени продукти (ПРОДКОМ).

През 2023 г. НСИ стартира работата по проект „Глобалните вериги стойности - изследване на международния сорсинг“ в изпълнение на споразумение за субсидия с

ЕК и в съответствие с ревизираната методология и инструментариума на модула, който е включен като задължително тригодишно наблюдение в Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/918 на комисията от 13 юни 2022 г. за установяване на технически спецификации на изискванията по отношение на данните по темата „Глобални вериги за създаване на стойност“ в съответствие с Регламент (ЕС) 2019/2152 на Европейския парламент и на Съвета.

Краткосрочна бизнес статистика

През 2023 г. всички постоянни изследвания от НСП (продажби в промишлеността, строителството, търговията и услугите; дейност на нефинансовите предприятия; цени на производител в промишлеността и услугите; цени на производител на основен ремонт и подобрения на жилища и жилищни сгради; разходи за придобиване на ДМА; разрешено и започнато ново строителство на сгради) бяха проведени качествено и в срок в съответствие с националното и европейското законодателство. Всички краткосрочни показатели бяха изчислени в съответствие с изискванията на Регламентите по КБС, бяха публикувани на национално ниво и предоставени на Евростат.

През годината продължи работата по оценка, усъвършенстване на методологията, подобряване на качеството на данните от КБС и поддържане на съпоставимостта на динамичните редове. Актуализирани бяха извадките с цел осигуряване на по-добра представителност и отразяване на промените в структурата на нефинансовите предприятия. Актуализирани бяха и метаданните за всички показатели на сайта на Евростат и НСИ.

За поредна година НСИ получи от НАП в договорените срокове месечна информация за подадените ДДС-декларации, която се използва за подобряване на качеството и пълнотата на краткосрочните статистически показатели в областта на търговията и услугите.

Продължи работата по адаптиране на националната система за производство на статистически данни към новите изисквания на Регламент (ЕС) № 2019/2152 на Европейския парламент и на Съвета. Бяха подготвени и изпратени на Евростат теглата при новата базова година (2021), необходими за изчисляване на краткосрочните бизнес показатели. От началото на 2024 г. всички краткосрочни показатели под формата на индекси ще бъдат публикувани при новите изисквания за обхват и нива на агрегация, преизчислени с тегла от 2021 година.

През 2023 г. експертите от НСИ се включиха в следните дейности, организирани от Евростат:

- Участие в проучвания относно качеството и развитието на КБС;
- Участие в проучвания за разликите в промишленото производство между КБС и СБС;
- Две онлайн срещи относно теглата за базовата 2021 г. в краткосрочната бизнес статистика;
- Онлайн среща относно изискванията към метаданните за 2022 година;
- Онлайн среща на работна група по краткосрочна бизнес статистика.

Енергийна статистика

Всички дейности по провеждане на месечните, шестмесечните и годишните изследвания и производство на данни в областта на енергийната статистика бяха изпълнени качествено и в срок.

През 2023 г. експертите в областта на енергийната статистика взеха участие в съгласувателни процедури и консултации относно: предстоящото седмо изменение на Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката за енергийния сектор; предложението за Регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) 2022/1369 по отношение на удължаването на периода за намаляване на потреблението на газ и засилване на докладването и мониторинга; множество законодателни документи в рамките на РГ 14 „Енергетика“; Националната програма за развитие България 2030; Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р България.

Актуализиран беше инструментариумът на НСИ в областта на енергийната статистика в съответствие с последното изменение на Регламента относно статистиката за енергийния сектор, а именно Регламент (ЕС) 2022/132 на Комисията от 28 януари 2022 година.

НСИ участва в тестването на новия инструментариум на Евростат и МАЕ за докладване на годишните, месечните и шестмесечните енергийни данни и предостави коментари по констатираните проблеми.

През 2023 г. във връзка с бъдещия мониторинг на Енергийния съюз и Европейската зелена сделка продължи работата по Пакет 2 „Допълнително дезагрегиране на данните за твърдите биогорива“ от финансирания от ЕК проект „Енергийна статистика: подкрепа на Енергийния съюз и допълнително дезагрегиране на крайното потребление на енергия“. Дейността има за цел разработване на методология и методи за събиране и оценка на детайлни данни за твърдите биогорива, използвани за енергийни нужди, в съответствие с разбивката в приложение IX към Регламент (ЕС) 2018/1999 относно управлението на Енергийния съюз и действия в областта на климата.

В тази тематична област експертите от НСИ се включиха в работата на следните работни групи: „Енергийна статистика“ и „Димеса“ на Евростат, и РГ14 „Енергетика“ към Министерство на енергетиката.

НСИ взе активно участие в обучения и конференции, организирани от Евростат: „Промени в енергийната статистика от 2024 г. нататък“ и поредица от обучения за работа с новите енергийни въпросници на Евростат и МАЕ, както и в Обединен уебинар на ИК на ООН, МАЕ и Евростат: „Административни микроданни за изменението на климата, статистика на енергетиката и околната среда“.

Транспорт

В областта на транспортната статистика основен приоритет през 2023 г. беше провеждането на всички годишни и краткосрочни изследвания, включени в Националната статистическа програма. Те бяха изпълнени качествено и в срок в съответствие с националното и европейското законодателство.

Продължи събирането, обработката и изпращането в Евростат на данни за железопътния транспорт съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2016/2032 на Европейския парламент и на Съвета, изменящ Регламент (ЕО) № 91/2003 относно статистиката на железопътния транспорт по отношение на събирането на данни за товарите и пътниците.

В областта на статистика на транспорта НСИ със съдействието на органите на статистиката Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ и Изпълнителната агенция „Морска администрация“ към Министерството на транспорта и съобщенията изпълни изследванията в областта на въздушния транспорт и за дейността на речните и морските пристанища. Ползотворното сътрудничество между НСИ и двете агенции доведе до повишаване на качеството на получените данни чрез по-детайлна проверка на данните.

Изпълнителна агенция „Морска администрация“ изпълни включените в Националната статистическа програма за 2023 г. изследвания за дейността на морските и речните пристанища като информацията, подавана от пристанищните оператори и собствениците на пристанища, обхваща 100% от дейността на морските и речните пристанища на Република България, свързана с обработката на товари и обслужването на пътници.

През годината Изпълнителна агенция „Морска администрация“ продължи работата си по подобряване на качеството на данните за плавателните съдове и товарите при съобразяване указанията на Евростат и с методическата помощ на експертите от Националния статистически институт по отношение на класифицирането на нови видове товари.

Събирането и предоставянето на статистическа информация за Евростат е осъществено в сроковете и при съобразяване със специфичните номенклатури и отчетни форми, предвидени в Регламент (ЕС) № 974/2018 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2018 г. относно статистиката за превоза на товари по вътрешни водни пътища, и Директива 2009/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г. относно статистическите данни при превоз на товари и пътници по море, както и на Регламент (ЕО) № 1304/2007 на Комисията от 7 ноември 2007 г за изменение на Директива 95/64/ЕО на Съвета, Регламент (ЕО) № 1172/98 на Съвета, регламенти (ЕО) № 91/2003 и (ЕО) № 1365/2006 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на създаването на NST 2007 като единна класификация на превозваните товари с някои видове транспорт.

През отчетния период продължи сътрудничеството между Националния институт по статистика на Румъния и Националния статистически институт на България във връзка с регулярната обмяна на статистическа информация за транзитния транспорт на товари по вътрешните водни пътища, използвана при производството на статистически данни, предоставяни на Евростат.

НСИ продължава да оказва съдействие на Управляващия орган на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 - 2020 г. относно предоставянето на информация за индикаторите за резултат по ОППТИ от компетенцията на НСИ съгласно изпълнението на предварително общо условие 7 „Статистически системи“ на Споразумението за партньорство. Също така НСИ взе участие в заседанията на Комитета за наблюдение на Програма „Транспортна свързаност“ 2021 - 2027 година.

Туризм

През 2023 г. дейностите на НСИ, свързани с провеждането на всички статистически изследвания в областта на туризма бяха изпълнени в срок, а също така и задачите по осигуряване на статистическа информация за развитието на туризма в страната относно пътуванията на български граждани в чужбина и посещенията на чужди граждани в България, дейността на местата за настаняване, туристическите пътувания и разходите за туризъм на населението и сателитните сметки за туризма. Всички месечни и тримесечни наблюдения се провеждат в съответствие с препоръките на Световната организация по туризъм и съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на туризма и Регламент (ЕС) № 1051/2011 на Европейската комисия за прилагане на Регламент (ЕС) № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на туризма по отношение на структурата на отчетите за качеството и предаването на данните.

Продължи участието на НСИ в доброволно докладване на данни относно реализирани нощувки в местата за настаняване от български и чужди граждани по страни на гражданство по месеци във връзка с инициатива на Евростат за събиране на допълнителни данни.

Експерти от НСИ взеха участие в онлайн работна среща на Евростат по статистика на туризма.

Бизнес регистър

През 2023 г. НСИ продължи да поддържа и актуализира Регистъра на статистическите единици (PCE), като основен източник за създаване на рамки за статистическите изследвания в НСИ, а също така и по отношение на съставяне на последователна и съпоставима бизнес статистика.

Основният приоритет и през 2023 г. за Бизнес регистъра продължи да бъде насочен към прилагане на визията на Европейската статистическа система по отношение на Европейската система за оперативно съвместими статистически бизнес регистри в изпълнение на Регламент (ЕС) № 2019/2152 на Европейския парламент и на Съвета.

През годината НСИ продължи работата си по разработването на нова информационна система - ИС „Статистически бизнес регистър“ (СБР).

През 2023 г. се реализира актуализация и надграждане на ИС „Групи предприятия“, актуализация и надграждане на интеграцията на информационната система на PCE с ИС „Външна търговия“ за получаване на статистически данни.

С цел поддържане на статистическите единици и техните характеристики Бизнес регистърът ежедневно получаваше данни от административните източници Търговски регистър и регистър на ЮЛНЦ, и Регистър Булстат, годишните и месечните данни за брой осигурени лица от Регистъра на осигурените лица от НОИ и от годишните статистически изследвания за 2022 година.

Регистърът на статистическите единици продължи да осигурява пълен обхват от активни статистически единици „предприятия“, „местни единици“ и „групи предприятия“, както и да вписва данни за значими „единици по вид дейност“ и да предоставя условия за формиране и поддържане на извадки по определени критерии за месечните и тримесечните статистически наблюдения.

Всички задачи по обработка и предоставяне на данни за Европейската статистическа служба (Евростат), за държавните институции, по сключени договори, споразумения и заявки за предоставяне на информация за статистическите единици, поддържани в PCE, бяха изпълнени качествено и в срок.

Регистърът на статистическите единици се използва като основен източник на информация при подготовка на данни за статистика на фамилияния бизнес и за бизнес демографията на предприятията, която описва жизнения цикъл на предприятията и представя данни за броя на активните предприятия, броя на новородените предприятия, относителния дял на оцелелите предприятия, броя на „умрелите“ предприятия, както и данни за промяната на заетостта в тях към определен момент.

Изследван беше обхватът на PCE по отношение на отделните видове единици - правни и статистически, и съответните задължителни характеристики. НСИ предостави попълнени въпросници на Евростат за качеството, метаданните и развитието на PCE и въпросници за метаданните на бизнес демографията на предприятията и за регистрациите и банкрутите.

Експерти от НСИ участваха в онлайн срещи, писмени консултации и в дейности

с експерти от държавите-членки, свързани със Значими за икономиката случаи (LCU) и Европейското профилиране, организирани от Евростат.

Експерти от НСИ взеха участие в дейности на Евростат по профилиране на Многонационални групи предприятия като профилираща и партнираща страна.

През 2023 г. НСИ участва в работни групи на Евростат:

- Работна група „Бизнес демография“;
- Работни групи „Бизнес регистри и статистически единици“;
- Работна група „Отдел от експерти по многонационални групи предприятия (LCU Network).“

През 2023 г. НСИ започна работа по проект „Глобалните вериги стойности и многонационалните предприятия в бизнес статистиката“ в изпълнение на споразумение за субсидия с Европейската комисия.

Статистика на външната търговия със стоки

Основните приоритетни направления в областта на статистиката на външната търговия със стоки бяха: по-пълно използване на административни източници на информация; осигуряване на навременна и надеждна статистическа информация и подобряване на качеството на данните; адаптиране на националната система за производство и разпространение на статистически данни за външната търговия със стоки в съответствие с променените изисквания на европейското законодателство и с нуждите на потребителите на външнотърговски данни; участие в работата на Евростат по обсъждане на стратегически въпроси, касаещи бъдещото развитие на статистиката на международната търговия със стоки.

Експертите на НСИ работиха по изпълнение на дейностите по проект „Развитие на информационна система „Външна търговия“ с цел добавяне на нови функционалности и миграция на платформата“.

НСИ предприе мерки за по-пълното използване на събираните от Агенция „Митници“ (АМ) данни от митнически декларации. Служителите на НСИ продължиха да използват получените в АМ по линия на Единното разрешение за опростени процедури опростени митнически декларации, оформени в други държави.

През 2023 г. НСИ продължи работата по подобряване на качеството на първичните данни, декларирани от търговците. Експертите от НСИ осъществиха както директни контакти с Интрастат операторите, така и контакти със сътрудничеството на НАП, вследствие на които бяха коригирани някои неточности в подадените Интрастат декларации. Оказана беше и методологична помощ на респондентите при деклариране на данни при специфични случаи, което допринесе за улесняване на бизнеса при изпълнение на месечните му задължения за подаване на Интрастат декларации.

В изпълнение на задълженията си НСИ определи праговете за деклариране и праговете за статистическа стойност по системата Интрастат за 2024 г., както и видовете данни, които подлежат на деклариране.

С оглед улесняване на потребителите на статистическа информация при оповестяване на новите месечни данни НСИ продължи да подготвя и публикува ежемесечно по две прессъобщения - съответно за търговията с трети страни и за търговията в рамките на ЕС. Продължи и разпространението на данните за външнотърговската статистика със стоки чрез ИС „Инфостат“, която дава директен достъп на потребителите до по-детайлни данни от тези, публикувани в прессъобщенията.

В отговор на нововъзникващите нужди на потребителите през 2023 г. НСИ

предостави на Евростат допълнителни данни по бизнес характеристики на предприятията, както и по валута на фактуриране, изготвени чрез по-широко и ефективно използване на наличните данни без увеличаване на тежестта за респондентите. Изготвени бяха и множество отговори на запитвания на различни видове потребители на данни за вноса и износа на стоки. Навременно бяха изпълнявани и задълженията към основните потребители на данни за външната търговия със стоки - БНБ, МИЕ, МЗХ, Евростат, ООН и МВФ по производството и предоставянето на месечните детайлни данни и техните актуализации.

И през 2023 г. експертите на НСИ допринесоха за цялостната иновационна дейност в областта на статистика на международната търговия със стоки на европейско ниво посредством участието си в ръководни, целеви и работни групи на Евростат. Активното участие в интегрирането на разпоредбите за търговията с трети страни и ЕС в актовете за изпълнение на новия регламент за европейската бизнес статистика беше едно от ключовите направления в съвместната работа на НСИ, НАП и АМ. Експертите от трите институции участваха при изготвяне на отговорите на редица въпросници и писмени консултации на Евростат. Експертите на НСИ участваха активно и в провежданите в Евростат съвместни заседания на Целевата група по обмен на микроданни на статистиката на международната търговия със стоки и Целевата група по информационни технологии към ESS.VIP, които целят осигуряване на надеждност и сигурност на обмена на микроданни за вътресъюзен износ между държавите членки.

Съвместно с Евростат бяха изготвени доклади за качеството на предоставяните данни - агрегирани и детайлни месечни данни за износа и вноса на стоки, както и годишни данни по бизнес характеристики на предприятията и по валута на фактуриране.

През 2023 г. НСИ приключи успешно проект на ЕК – „Провеждане на сравнителен анализ на данни (огледални сравнения)“, целящ намаляване на асиметриите при събираните данни.

Националната агенция за приходите продължи усилията си за подобряване качеството на данните, декларирани от Интрастат операторите. Дирекция „Интрастат“ осъществява контрол на качеството и достоверността на събираната информация за вътресъюзната търговия със стоки. В тази връзка продължи да съпоставя декларираните данни по система Интрастат с данните, налични в други административни източници: ЗДДС и VIES. С оглед подобряване качеството на събираните данни НАП задълбочи и разшири дейностите по съпоставка на Интрастат данните с данните, налични в ИС „Фискален контрол“ (ФК). Извършват се анализи и съпоставки на ежемесечна база по основните рискови браншове на стоки с данните от система ФК. Дирекция „Интрастат“ поддържа и актуализира регистъра на задължените лица по система Интрастат на база декларираните данни по система Интрастат и по ЗДДС.

Служители от дирекция „Интрастат“ продължават работата по усъвършенстване и развитие на ИС „Интрастат“. Предстои развитие на системата във връзка с повишаване на информационната сигурност. В областта на дейностите по събиране на данни от НАП за вътресъюзната търговия със стоки през годината бяха приети и валидирани над 81 хил. декларации (52 хил. декларации за вътресъюзен внос и 29 хил. декларации за вътресъюзен износ). Броят на регистрираните Интрастат оператори през 2023 г. достигна до 10.4 хил. лица, от които 6.7 хил. за вътресъюзен внос и 3.7 хил. лица за вътресъюзен износ.

През 2023 г. е приета Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-4 от 2007 г. за прилагане на система Интрастат, обнародвана в ДВ на 02.05.2023 година.

През 2023 г. дирекция „Анализи и прогнози“ продължи ежемесечното публикуване на данни за продажбите на течни горива, реализирани на територията на

страната. Публикуваните динамични редове обхващат периода от януари 2019 г. насам и се отнасят до продажбите на течни горива с различни характеристики, което позволява изготвянето на многопластови анализи за пазара на горива в страната. Съгласно политиката за повишаване на качеството на данните и осигуряване на най-добрите оценки към даден момент чрез използване на по-късна информация и/или прецизиране на обектите - крайни разпространители, времевите редове за периода от месец януари 2022 г. до месец декември 2022 г. бяха ревизирани в началото на 2023 година.

3.4. Статистика на селското, горското и рибното стопанство

През 2023 г. се прие вторично законодателство, произтичащо от влизането в сила на основния Регламент за статистика на вложенията и продукцията в селското стопанство. Публикувани бяха прилагащи регламенти за изпълнение в областта на статистиката на растениевъдството, животновъдството, цените в селското стопанство, на хранителните вещества и на продуктите за растителна защита.

През годината експерти от НСИ участваха в дискуссионни групи за изготвяне на наръчник за икономическите сметки за горското стопанство, които са предвидени да бъдат модул от регламента за икономическите сметки за околната среда.

През 2023 г. отдел „Агростатистика“, Министерство на земеделието и храните, проведе 19 статистически изследвания в областта на статистиката на растениевъдството, животновъдството, преработката на плодове и зеленчуци, използването на земята и доходите на земеделските стопанства.

В областта на статистиката на растениевъдството в началото на 2023 г. бяха публикувани резултатите от проведените наблюдения за реколта`2022 за засетите/засадените и реколтирани площи, средните добиви и производството от полски култури, зеленчуци, лозя и овощни видове. В рамките на тези изследвания беше събрана и информация за употребата на семена, размера на площите на трайните насаждения, невстъпили в плододаване, проведените агротехнически мероприятия, както и за реализацията на произведената продукция по направления и други. Подготвено беше провеждането на наблюденията за реколта`2023. Проведено беше изследване за добивите на пшеница и ечемик преди прибиране на реколта`2023, както и наблюдение на дейността на предприятията, преработващи плодове и зеленчуци през 2022 година.

През периода юни - август 2023 г. беше проведено наблюдение за заетостта и използването на територията на България (БАНСИК 2023). Получени бяха данни за площите със селскостопанско предназначение, включително и за основните култури на ниво шест статистически района (NUTS 2).

В областта на статистиката на животновъдството бяха публикувани резултатите от проведеното към 1-ви ноември 2022 г. наблюдение за броя на селскостопанските животни в България, в рамките на което се събира информация за броя на едрия рогат добитък, свинете и дребния рогат добитък, по видове и категории животни, за производството и реализацията на получената продукция - мляко и животни за клане. Подготвено беше провеждането на наблюдението към 1-ви ноември 2023 г. Проведени бяха наблюдения за състоянието на птицевъдството през 2022 г. и за пчеларството в България през 2022 г. и беше извършена подготовка за наблюдението за пчеларството през 2023 година.

Месечно (за 2023 г.) и годишно (за 2022 г.) беше събрана информация за дейността на кланиците, на млекопреработвателните предприятия и на люпилните в България. В рамките на наблюденията за дейността на кланиците за червено и бяло месо за 2022 г. беше събрана информация за производството на месо от определени видове и категории животни съгласно нормативната база на ЕС. От наблюдението за

дейността на млекопреработвателните предприятия през 2022 г. беше получена информация за преработеното мляко, за произведените млечни продукти и за продажбата им (в натура и стойност).

Извършена беше подготовка за изследването за интегрираната статистика на земеделските стопанства през 2023 г. (IFS2023), в изпълнение на Регламент (ЕО) 2018/1091 на Европейския парламент и на Съвета относно интегрирана статистика на земеделските стопанства. Подробните изисквания за променливите, които ще се наблюдават през годината., са разписани в Регламента за изпълнение (ЕС) 2021/2286. Разработени бяха въпросници и инструкции, изготвени бяха извадки и списъци със стопанства за анкетиране, както и необходимия софтуер за въвеждане на данните. В изпълнение на Регламента беше подготвено и провеждането на изследването за структурата на овощните видове (през 2023 г.), което дава информация за площи, възрастова структура и гъстота на различните видове насаждения.

За функциониране на системата за земеделска счетоводна информация (СЗСИ) през 2023 г. беше актуализиран формулярът за събиране на данни в частта му за субсидиите в изпълнение на Регламент (ЕС) 2015/220 на Комисията, с който през годината се събираше информация за отчетната 2022 година. Усъвършенства се изградената информационна земеделска счетоводна система (ИЗСС) за въвеждане на данни, контрол, валидиране и анализ на резултатите на национално и регионално ниво. Събрани бяха индивидуалните данни за стопанствата от плана за подбор за отчетната 2022 г. и бяха въведени в системата RICA-1 на Европейската комисия. За отчетната 2023 г. текущо се събираше информация за стопанствата, които не водят счетоводство. За отчетната 2021 г. бяха изпратени и се очаква да бъдат валидирани от ГД „Земеделие и развитие на селските райони“ към Европейската комисия резултатите за 2 241 стопанства.

Съвместно с Изпълнителната агенция по лозата и виното (ИАЛВ) и експерти от министерството на земеделието и храните бяха изпълнени дейностите по Споразумението с Евростат за предоставяне на безвъзмездни средства за проекта „Качество на регистъра на лозята - 2019_BG_QVR“, който приключи на 30 септември 2023 година. Общата цел на проекта е подобряване на качеството на лозарския регистър, като се цели осигуряване на достъпност до данните в регистъра, подобряване на съдържанието на лозарския регистър и неговия обхват, подобряване състоянието на статистически данни за лозята, улесняване на събирането на данни, повишаване качеството на управление на данните в регистъра. Проведена беше обществена поръчка с предмет: „Разработка и внедряване на информационна система за обслужване на дейностите по поддържане на Лозарски регистър от ИАЛВ“, която беше реализирана успешно.

Изпратени бяха данни на Евростат на национално ниво за количеството активно вещество азот и фосфор в торовете, използвани в земеделието. МЗХ има ангажимент на двугодишна база да изпраща на Евростат данни за Брутен баланс на хранителните вещества (БХБ) съгласно Споразумението за статистически данни за баланси на хранителните вещества, визиращо брутен азотен и фосфорен баланс, биологическа азотна и фосфорна фиксация, атмосферните отлагания на азот, които са елементи, свързани с местните условия на всяка страна.

Представители на отдел „Агростатистика“ участваха в обсъждането на напредъка по предприетите действия от органите на статистиката по препоръките от проведената Трета партньорска проверка за Република България в рамките на членството ѝ в Европейската статистическа система (ЕСС) през 2022 година.

В изпълнение на задълженията на България, произтичащи от действащото законодателство и споразумения в областта на сметките и цените в селското и горското стопанство през 2023 г., НСИ разработи и изпрати на Евростат:

- годишни данни за икономическите сметки за селското стопанство – втора оценка на дохода на земеделските стопанства за 2022 г., окончателни данни за 2022 г. и първа оценка за дохода на земеделските стопанства за 2023 г. съгласно Регламент (ЕО) № 138/2004;
- годишни данни за регионалните икономически сметки за 2021 г. (на ниво NUTS1 и NUTS2);
- годишни данни за 2022 г. и тримесечни и годишни данни (прогноза) за 2023 г. за цените и индексите на цените на селскостопанската продукция и вложенията в селското стопанство;
- годишни данни за 2022 г. за средната цена на земеделската земя и рентата в селското стопанство на национално и регионално ниво NUTS1 и NUTS2;
- годишни данни за 2021 година за Европейските сметки за горите (EFA).

През 2023 г. бяха разработени годишни данни за аграрния сектор (предварителни и окончателни за 2022 г.) и тримесечни за 2023 г. (в т.ч. и експресни оценки) в текущи и съпоставими цени.

Съгласно Календара за разпространение на статистическата информация от наблюденията в Националната статистическа програма за 2023 г. бяха подготвени и публикувани на интернет страницата на НСИ и в ИС „Инфостат“ данни и прессъобщения за икономическите сметки в селското стопанство и цените и индексите в селското и горското стопанство.

Съгласно сроковете в Издателския план за 2023 г. бяха подготвени таблици с данни за публикуване в печатните/електронните издания на НСИ.

Във връзка с докладването на данни по показателите за целите на устойчиво развитие Agenda 2030, през 2022 г., съвместно с отдел „Агростатистика“ в Министерството на земеделието и храните са разработени и изпратени на ФАО данни за показателя 2.4.1. „Дял на земеделската земя с устойчиво и продуктивно селско стопанство“.

3.5. Многоотраслова статистика

Бизнес тенденции

През 2023 г. продължи работата по всички статистически изследвания в областта на бизнес тенденциите, включени в Националната статистическа програма. Те се провеждат с финансовото съдействие на Европейската комисия съгласно „Общата хармонизирана програма на Европейския съюз за бизнес наблюдения и наблюдение на потребителите“ по проект „Бизнес наблюдения и наблюдение на потребителите“.

Чрез месечните бизнес наблюдения в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите беше осигурена информация за стопанската конюнктура в страната. Бизнес анкетите показват мненията на мениджърите относно настоящата и бъдещата икономическа ситуация в страната. Информацията от тях е изключително актуална, тъй като данните се отнасят за месеца, в който се провеждат наблюденията. Показателите, получени от тях, могат да се използват като компоненти на съставни изпреварващи показатели за анализ и откриване на повратните точки в икономическия цикъл.

Наблюдението на потребителите осигури данни за тенденциите в развитието на общественото мнение по основни икономически процеси и явления като общата икономическа ситуация в страната, инфлацията, безработицата, спестяванията, намеренията за извършване на основни разходи за предмети с дълготрайна употреба и покупка на жилище или автомобил.

На среща на тема: „Присъединителен преглед на Националната статистическа система и официалната статистика на България от Комисията по статистика и статистическа политика“ с представители на ОИСР беше изнесена презентация за работата на НСИ в областта на бизнес тенденциите и наблюдението на потребителите.

Показатели за мониторинг на национални и европейски политики

През 2023 г. продължи работата по осигуряване на статистически данни, необходими за отчитане на индикаторите за резултат по ОП от програмен период 2014 - 2020 година.

В Информационна система „Мониторстат“ публикуваната информация периодично беше актуализирана с най-новите данни. Същевременно бяха актуализирани индикаторите по националните и международните стратегии. През 2023 г. стартира процедура по надграждане на ИС „Мониторстат“.

С Постановление № 52 от 10 април 2023 г. на Министерски съвет беше създаден Национален координационен механизъм за наблюдението и отчитането на изпълнението на целите за устойчиво развитие на Организацията на обединените нации (ЦУР на ООН). В изпълнение на постановлението беше създадена междуведомствена работна група за координиране разработването и актуализирането на национален списък с показатели за наблюдение и отчитане по постигане напредъка по ЦУР на ООН. В процеса по разработване на Националния списък бяха проведени множество консултации с водещите и партниращи институции, като НСИ имаше координираща роля. В резултат на дейността на работната група с решение на Министерски съвет № 613 от 11 септември бе приет Националния списък с показатели за наблюдение на напредъка по постигане на Целите на ООН за устойчиво развитие. НСИ предоставя достъп до списъка в специализирана секция на официалната си интернет страница, като данните по показателите ще се актуализират всяка година.

Статистика и сметки за околната среда

Основен приоритет в областта на статистиката на околната среда и сметките е усъвършенстването на методологията и осигуряването на надеждна информация за състоянието, видовете натиск и основните тенденции на въздействие на икономиката върху околната среда.

За провеждането през 2023 г. на статистическите изследвания в областта на околната среда бяха направени подобрения в ИС „Статистика на околната среда“, целящи улесняването на работата с нея.

В помощ на респондентите и с цел подобряване на качеството на данните се извършва текущ преглед и актуализация, при необходимост, на указанията към отчетите по изследванията. Постоянно се извършва преглед и актуализация на динамични редове във връзка с актуализиране на методология и/или нови нормативни изисквания.

През 2023 г. експертите в областта на околната среда взеха участие в редица съгласувателни процедури и консултации на европейско и международно ниво (например по изменение на Регламент № 691/2011 относно европейските икономически сметки в областта на околната среда, консултации относно Статистическата класификация на продуктите по дейности в Европейската икономическа общност и Проекта на Регламент за предоставяне на динамични редове по новата версия на NUTS, и др.), както и на национално ниво (Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р България, Национален списък с показатели за наблюдение на напредъка по постигане на целите на ООН за устойчиво развитие и други).

При изготвянето на националната инвентаризация за 2021 г. през 2023 г. беше внедрен нов модел на изчисление на емисиите на вредни вещества във въздуха при спазване на изискванията на Ръководството за инвентаризация на емисиите на вредни

вещества (EMEP/CORINAIR 2019). Въз основа на анализ на първичните данни и препоръките на проверяващия международен екип от експерти беше направено преизчисление на емисиите за някои промишлени дейности в целия динамичния ред 1990 - 2021 година.

С цел повишаване на качеството на докладваните данни за емисиите съгласно Регламент (ЕС) № 691/2011 относно европейските икономически сметки в областта на околната среда беше въведен нов изчислителен подход за разпределение на емисиите по икономически дейности за целия динамичен ред 2008 - 2021 година. За първа година бяха докладвани данни за емисиите от автомобилния транспорт по икономически дейности за целия динамичен ред 2008 - 2021 година.

През 2023 г. успешно приключи работата по проект „Интеграция на геопространствена информация и статистика“ съгласно Споразумение за субсидия с ЕК. Постигнати бяха специфичните и основни цели, заложи в проекта във връзка с Европейската зелена сделка и предстоящите промени в Регламент 691/2011 относно Европейските икономически сметки за околната среда, свързани със сметките за екосистемите: идентифициране на възможните източници на надеждна геопространствена информация на национално ниво; подобрена комуникация с държавните институции (АГКК, МЗХ-ДФЗ, ИАГ, АУЕР, ИАОС, МОСВ); анализ на оперативната съвместимост и пригодността на получените геореферирани данни за статистически цели; окончателна подготовка на геопространствени данни (карти) на национално ниво и методологичен доклад.

НСИ стартира работата по нов проект, финансиран от ЕК - „Разработване на методика за статистиката и сметките за околната среда и пилотното ѝ прилагане за ревизия на данните за екологичните стоки и услуги“. Общата цел на проекта е подобряването на качеството и сравнимостта на данните за околната среда на национално и европейско ниво в дългосрочен план. Тя ще бъде постигната от една страна чрез изготвянето на единен писмен документ, съдържащ методологични и практически указания за статистиката и сметките за околната среда, а от друга - чрез изготвянето на ревизирани данни за екологичните стоки и услуги, с цел да се гарантира последователност и качество на данните в динамичния ред, докладван съгласно Регламент № 691/2011 относно европейските икономически сметки за околната среда.

През 2023 г. продължи участието на експерти на НСИ в следните работни групи на Евростат: „Димеса“, РГ за сметки в околната среда, РГ за монетарни сметки и статистика, РГ за статистика на отпадъците, РГ за статистика на водите.

НСИ участва и в работата на Експертна група по статистика на пластмасовите отпадъци, Междуведомствена РГ за координиране разработването и актуализирането на национален списък с показатели за наблюдение и отчитане по постигане напредъка по ЦУР, Междуведомствена РГ за изпълнение на „Национална програма за редуциране загубите от храни и хранителни отпадъци 2019 - 2024“, Междуведомствена РГ за изготвяне „Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда през 2021“, Тематична РГ за разработване на ОП „Околна среда“ за програмен период 2021 - 2027 година, Междуведомствена РГ 20 „Околна среда“ към Съвета по европейските въпроси.

НСИ участва в курс на Евростат за обучение „Статистика на отпадъците“ не само в ролята на обучаващ се, но и на обучаващ. Чрез презентацията бе представен опитът на страната в областта на статистика на отпадъците. В последвалата дискусия България получи положителни отзиви за работата и представянето си и от организаторите, и от участниците.

НСИ взе участие и в различни международните събития: семинар на ОИСР/ИКЕ на ООН за прилагане на системата за икономическите сметки за околната среда; съвместен уебинар на ИКЕ на ООН, МАЕ и Евростат относно административните

микроданни за статистиката на изменението на климата, енергетиката и околната среда; първа среща на заинтересованите страни по текущ проект на ЕК „Събиране на основни данни за бъдещи критерии на ЕС за край на отпадъците от строителство и разрушаване“.

Статистика на жилищния фонд

През 2023 г. продължи обработката и производството на данни за жилищния фонд, в т.ч. новопостроените въведени в експлоатация и съборени жилищни сгради. С цел улесняване на респондентите и повишаване качеството на събираната информация беше актуализирано уеб базираното приложение „Карта за жилищна сграда“.

Регионална статистика и географски информационни системи

През отчетния период продължи работата по подготовка и разпространение на статистически данни в регионален разрез. Публикуваните данни в електронната публикация „Районите, областите и общините в Република България“ бяха представени на най-ниско ниво при спазване на методологиите на изследванията и изискванията за статистическата конфиденциалност.

Като част от регионалната статистика, произвеждана от НСИ, бяха подготвени и публикувани резултатите от специализираните статистически изследвания „Възникнали бедствия, аварии, инциденти и кризи“, „Административно-териториално и териториално деление на Република България“, „Баланс на територията на Република България“, като последното се базира на пространствени данни от актуалната кадастрална карта на страната.

През годината продължиха дейностите по два от проектите на ЕК в областта на регионалната статистика - „Събиране на данни за градовете и статистика на под-национално ниво“ и „Подобряване и развитие на статистиката на тема демография, миграция и преброяване на населението и жилищата“.

През 2023 г. за първи път бяха публикувани резултати от проведено пилотно изследване „Равнопоставеност между жените и мъжете в управлението 2021“, обобщаващо резултати за равнопоставеността между половете в процесите на вземане на решения в институциите на законодателната, изпълнителната и съдебната власт и в други самостоятелни структури извън тях.

Наука, технологии и иновации

Статистическите изследвания за научноизследователската и развойна дейност (НИРД) и за иновациите, включени в НСП за 2023 г., бяха проведени в срок и с необходимото качество. Извършена бе обработка и производство на данни по показателите за НИРД и иновациите в съответствие с методологичните указания на Евростат и изискванията на Регламенти за изпълнение (ЕС) №2020/1197 и (ЕС) № 2022/1092 на Комисията.

Формираните данни от ежегодното статистическо изследване за НИРД за 2022 г. бяха публикувани на сайта на НСИ, както и в ИС „Инфостат“ и изпратени на Евростат в определените срокове в изисквания технически формат (SDMX) с необходимото качество. Изготвени и предоставени бяха на Евростат пет доклада за качеството на данните за НИРД за 2021 година.

По искане на МОН бяха предоставени статистически данни по показатели за измерване равенството на половете в областта на научните изследвания, които са необходими за изготвяне на доклада на Европейската Комисия „She Figures 2024“.

Във връзка с присъединяването на Република България към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) беше разработен и предоставен на ОИСР подробен въпросник - самооценка относно състоянието и потенциала на данните и статистиката в областта на научните изследвания и технологиите. За първи път бяха

предоставени на ОИСР данни по определен набор от показатели за иновационната дейност на предприятията през 2020 година.

През 2023 г. продължи работата по формиране и предоставяне на статистически данни за НИРД и за иновациите по показатели за наблюдение и оценка на европейски и национални политики, като Национална програма за развитие на Република България „България 2030“, както и на индикатори за резултат по оперативни програми „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 - 2020 г. и „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 - 2020 година.

Експерти на НСИ участваха в онлайн срещи и писмени консултации с Евростат по статистика на научноизследователската и развойна дейност и иновациите.

През отчетния период продължи участието на експерти от НСИ в тематичните работни групи и комитетите за наблюдение по оперативните програми „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021 - 2027 г. и „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021 - 2027 г., както и в работна група № 16 „Образование, взаимно признаване на професионални квалификации и научни изследвания“ към МОН.

Информационно общество

В областта на статистиката на информационното общество през 2023 г. НСИ продължи работата по провеждане на две ежегодни годишни статистически изследвания за използването на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) от населението и в предприятията. В съответствие с необходимостта от осигуряване на данни по мониторинг на приоритетните цели на ЕС бяха актуализирани основни променливи и включени нови показатели, измерващи внедряването на цифровите технологии в обществото и икономиката.

Статистическите данни за използването на ИКТ и е-търговия в предприятията бяха събрани и предоставени на Евростат съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2019/2052 на Европейския парламент и на Съвета за европейската бизнес статистика и на Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/1344 на Комисията по отношение на данните за референтната 2023 година. Направени бяха методологични подобрения по отношение на методите за излъчване и оптимизиране на извадката с цел формиране на данни за избрани показатели по статистически райони.

Статистическите данни за използването на ИКТ в домакинствата и от лицата бяха събрани и предоставени на Евростат съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2019/1700 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на обща рамка за европейската статистика за лицата и домакинствата и на Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/1399 на Комисията относно данните за референтната 2023 година.

През 2023 г. експерти на НСИ участваха в онлайн срещи, съгласувателни процедури и консултации с Евростат по статистика на информационното общество.

През изминалата година експертите в областта на статистиката на информационното общество се включиха в дейността на постоянна работна група към Съвета по цифровото десетилетие. Продължи участието им и в тематична работна група за разработване на „Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021 - 2027.

3.6. Информационни и комуникационни технологии, статистическа инфраструктура и други дейности

Информационни и комуникационни технологии

Основен приоритет през годината беше увеличаването на капацитета и степента на резервиране на информационните системи чрез използване на ефективни средства за съхраняване и възстановяване на информационните системи и данните от

статистическите изследвания. Прилагат се надеждни политики за резервиране на базите данни и компонентите на информационните системи чрез специализиран софтуер на различни локации. Приоритети на НСИ са разширяване на възможностите за използване на административни източници и внедряването на SDMX стандарт за изготвяне и предоставяне на данни от статистическите изследвания.

През 2023 г. се улесни достъпът на потребителите до статистически данни и тяхното разбиране, включително чрез осигуряване на привлекателни и интерактивни изображения, по-персонализирани услуги, като например данни по заявка и анализи на самообслужване. Подобри се обменът на данни и се осигури достъп на НСИ до административни бази данни и регистри чрез развитие и разширяване на партньорските взаимоотношения с държателите на административни данни. Насърчиха се партньорствата с обществени и частни притежатели на данни и технологичния сектор с цел улесняване на достъпа до данни за статистически цели, интегрирането на данни от множество източници и използването на най-модерни технологии. Приоритетно беше изграждането на капацитет за управление и развитие на инфраструктурата за пространствени данни.

Приоритети за НСИ бяха също и дигитализацията и цифровизацията на услугите, прилагането на стратегията за интелигентни данни, както и използване на Machine learning в официалната статистика.

През 2023 г. беше изградена структурирана аналитична база данни, която ще позволи извършването на многомерни анализи на данните от „Преброяване на населението и жилищния фонд на Р България“ и генериране на статистически справки. Изготвените статистически изходи ще се предоставят на широк кръг от ползватели, включващи държавни и местни органи на управлението, делови, научни, обществени и бизнес среди, Евростат и други международни организации в зависимост от техните заявени интереси.

И през 2023 г. НСИ предостави на Евростат данни от „Преброяване на населението и жилищния фонд на Р България 2021“ и връзка с Sensushub на Евростат. Направени бяха необходимите софтуерни инсталации, създадени бяха три бази данни и бяха конфигурирани връзките с базите данни. Създадена беше методика за зареждане на данните в Sensushub по изискванията на Евростат. По тази методика се конфигурираха 40 хиперкуба, които се презентираха поетапно в Sensushub. Заредиха се Grid данните в Sensushub.

НСИ успешно извърши миграция към нова версия на АИС „Документооборот“, която осигурява възможност за електронен документооборот, класифициране на документи и други. Реализира се интеграция на АИС „Документооборот“ със „Системата за сигурно електронно връчване“ на МЕУ.

През 2023 г. беше реализирана интеграция с активната директория на НСИ за вход в ИС „Инфостат“ и ИС „Бизнес статистика“.

ИС „Бизнес статистика“ беше надградена с нова функционалност, предоставяща възможност на респонденти и счетоводни къщи да подават ГОД след края на официалния срок.

През 2023 г. стартира надграждането на ИС „Мониторстат“ до инструмент за стратегическо планиране, за мониторинг на изпълнението и отчетност на всички стратегически документи на централно ниво.

През 2023 г. беше внедрена в експлоатация нова ИС „Статистика на пазара на труда“, която осигурява производството (събиране, обработка и публикуване) на статистическа информация от провежданото от НСИ изследване „Наблюдение на работната сила“.

Внедри се нова платформа за списание „Статистика“ с възможност за публикуване и рецензиране на научни статии и материали.

Разработена е нова система ИС „Статистически бизнес регистър“.

През 2023 г. стартираха дейности по изготвяне на технически спецификации за изграждане на две нови информационни системи - ИС „Каталог на данните“ и ИС „Единен вход“.

Разработени бяха средства за web-scraping за целите на изследвания в НСИ и започна реално събиране на данни чрез тези методи.

През 2023 г. започна адаптиране на информационните системи след влизането на България в еврозоната, преизчисляване на съществуващи и изчисляване на нови показатели, изисквани от страните, възприели еврото като национална валута.

С цел улеснение на респондентите Подпомагащият център оказва съдействие по технически и/или методологически проблеми. През 2023 г. беше разширен обхватът на Подпомагащия център с добавяне на кампания, подпомагаща респондентите по технически въпроси относно ИС „Структура на работната заплата“. Конфигурирана беше нова изходяща кампания за изследването „Наблюдение на работната сила“.

През 2023 г. НСИ продължи успешно да използва единната входна точка на Евростат за обмен на статистически данни EDAMIS 4 (Electronic Dataflow Administration and Management Information System), която гарантира сигурен обмен на конфиденциални данни.

С цел максимална защита на индивидуалните данни при обмена на микроданните за вътрешнообщностната търговия НСИ осъществи свързаност с Евростат и други членове на ЕСС през сигурната защитена мрежа TESTA на Евростат.

НСИ поддържа Националния регистър на населените места в България. През 2023 г. успешно бе внедрен нов Национален регистър на населените места.

В НСИ беше въведена в експлоатация система за управление и контрол на заявките (NVision help desk). Системата гарантира своевременна информираност, база знания за възникнали казуси, техните решения и време на реакция.

През 2023 г. НСИ продължи да обогатява наборите от данни и на новия национален портал за публикуване на отворени данни: <https://data.egov.bg/>. Ресурсите ще бъдат достъпни в JSON-stat формат и ще се актуализират автоматично.

ИС „Инфостат“ продължи да се развива като един от основните канали за предоставяне на статистическа информация. Чрез ИС „Инфостат“ бяха предоставени и данните от „Преброяване на населението и жилищния фонд на Р България“. Възможността за бърз и лесен достъп до постоянно обновяваната и обогатявана информация в системата е едно от основните ѝ предимства. През годината експертите в НСИ се стремяха да отговорят на очакванията на потребителите за точност и навременност на предоставяните данни.

Интернет-сайтът на НСИ е не само основен канал за безплатно разпространение на официални статистически данни, но и предоставя полезна и добре структурирана актуална информация за дейността на института с цел повишаване на статистическата култура на потребителите относно провежданите от НСИ статистически изследвания и използването на данните.

В областта на информационните технологии продължи развитието на информационните системи в различните области на статистиката и изграждането на сигурни канали за обмен на данни в рамките на Националната статистическа система.

През 2023 г. беше извършен вътрешен одит съгласно Интегрираната система за управление, която интегрира ISO 27001:2013 и Системата за управление на качеството

(СУК) съгласно ISO 9001:2015.

През ноември 2023 г. беше проведен външен, надзорен одит ISO 27001:2013 и СУК съгласно ISO 9001:2015.

Развитие на статистическите информационни системи

През 2023 г. продължи развитието и усъвършенстването на разработените в НСИ уеб базирани приложения за нуждите на различни статистически изследвания: „Лечебни и здравни заведения и детски ясли“, „Краткосрочна статистика на жилищните сгради и жилищния фонд“, „Статистика на доходите и условията на живот“, „Индекс на цени на жилища“, „Изследване за цените на посевния и посадъчен материал“, „Изследване на български и чужди граждани влизачи и излизачи от България“, „Места за настаняване“, „Наблюдение за туристическите пътувания“, „Наблюдение на потребителите“, „ПРОДКОМ извадки“, „Професионално обучение на заетите лица в предприятията“, „Цени на ветеринарномедицинските продукти“, „Цени на минералните торове, използвани в селското стопанство“, „Цени на продукти за растителна защита“, „Цени на производител в селското стопанство“, „Цени на производител на биологични селскостопански продукти и живи животни“, „Цени на фуражите, използвани в селското стопанство“, „Цени на производител в горското стопанство“, допълнителен въпросник за събиране и обработване на информация към статистическото изследване „Наблюдение на домакинските бюджети“ - „Infra-annual data collection on living conditions“ (IALC) и други. Разработването на уеб приложенията улесни и ускори работата по въвеждане и контрол на данните и съкрати сроковете по предоставяне на резултативните статистически данни. Приложенията осигуряват лесен и удобен начин за въвеждане на данните, текущ контрол по време на въвеждането на данните, както и общ контрол на всички въведени данни. В приложенията са разработени удобни справки за следене на състоянието на въведените данни, за броя на отговорилите респонденти и други. Приложенията се използват както от служителите на НСИ, ТСБ и ОСИ, така и от респондентите.

Продължи развитието и усъвършенстването на разработените десктоп приложения: „Дефлатори в търговията“, „Дефлатори в услугите“, Изследване за „Наблюдение на домакинските бюджети“, Годишен отчет на предприятия, извършващи горскостопанска дейност, Цени на земеделската земя и рентата в селското стопанство, Индекси и индикатори на цени на жилища, Цени CIF/FOB, Индекси на цени на износа и вноса, Каталог на стоки, Отчет за застрахователните и презастрахователните дружества, Наблюдение на икономическите сметки в селското стопанство, Годишен отчет на земеделските стопанства, Библиотеки, Музеи, Театри, Радио, Телевизия, Наблюдение на автобусния транспорт, Годишна информация за професионалното обучение срещу заплащане в професионалните гимназии, професионалните училища и професионалните колежи и други.

През изминалата година продължи дейността по разработване на аналитични изходи и специфични анализи за различни статистически изследвания с използване на статистическия пакет SPSS Statistics Server и SAS, които са основна аналитична платформа в НСИ.

През 2023 г. продължи и работата по реалното събиране на данни с разработените средства за web-scraping за целите на изследванията на цените в НСИ.

През 2023 г. започна разработката на ново уеб приложение „Наблюдение на домакинските бюджети“, както и продължи разработката на уеб приложение „Наблюдение на работната сила“, които ще заменят досега използваните десктоп приложения.

НСИ извърши интеграция с активната директория на вътрешно разработените приложения. Във връзка с въвеждане на еврото беше направена адаптация за работа с

него на вътрешно разработените приложения.

ИКТ инфраструктура

През 2023 г. развитието на информационната и технологичната инфраструктура беше основен приоритет за постигането на надеждна работа на информационните системи и осигуряване на непрекъсваемост на предоставяните услуги за респондентите и потребителите на статистическа информация.

НСИ поддържа и развива съвременни центрове за данни - основен (Data Center) и резервен център (Disaster Recovery Center), отговарящи на високите изисквания за съхранение и защита на данните и информационните активи.

Планиран е процес по развитие и модернизация на системите за съхранение на данни в НСИ.

НСИ извърши надграждане на непрекъсваемостта на предоставяните услуги в регионалните структури на НСИ.

В НСИ се осъществи непрекъснат мониторинг и поддръжка на работоспособността на техническите средства и информационните системи, изграждащи информационната инфраструктура.

Извършена беше успешна миграция на системите за мрежова сигурност и се осъществи надграждане на ресурсите на виртуалните платформи в НСИ.

Един от акцентите в дейността е администрирането на операционните системи, средствата за антивирусна защита и актуализацията на използваните в НСИ програмни средства.

Методология, статистически метаданни, класификации и стандарти

През 2023 г. Националният статистически институт продължи работа по четиригодишния проект „Доверена умна статистика (TSS) - мрежа за изучаване на уебпространството (WIN)“. Проектът е резултат от предишните дейности, осъществени в периода 2016 - 2020 г. в хода на проектите ESSnet on Big Data I и II и насочени към многофункционална статистика, основана на набор от нетрадиционни източници на данни. Целта му е да допринесе за установяване на мрежа за изучаване на уебпространството (WIN) в ЕСС и извън нея чрез използване на услугите на хъба за уебданни на Евростат (Web Intelligence Hub - WIH) и да ги интегрира в националните статистически производствени системи. Основните дейности, по които НСИ е активен партньор в този иновативен проект, са: изграждане на WIN в рамките на ЕСС и извън нея чрез постигане на компетентност, свързана с WIH, целенасочено споделяне на знания, помощ за потребители и тяхното активно участие в разработването на WIN; напредък на WIH и внедряване на случаите на използване: онлайн обяви за работа (OJA) и онлайн базирани характеристики на предприятията (OBEC) в етапа на статистическо производство; проучване на потенциала за разширяване на WIN чрез използване на нови източници на данни и случаи на използване; разработване на методология и оценка на качеството за производство на експериментална статистика в рамките на WIN.

Като резултат от работата по проекта е планирано публикуване на експериментални, статистически показатели за свободните работни места, характеристики на предприятията, пазара на недвижими имоти, цени на потребителски стоки и туристически услуги на базата на уебданни за България.

За първи път се разработи шаблон за описание на статистическите променливи от изследванията включени в НСП. Започна тяхното описание по основните признаци на статистическите променливи.

Една от основните задачи през 2023 г. беше поддържането в актуално състояние на статистическите класификации и оказването на методологична помощ на потребителите. През 2023 г. НСИ разработи проект на структурата на новата версия на КИД - 2025 съгласно Регламент 2023/137 на Комисия от 10 октомври 2022 г. за изменение на статистическа класификация на икономическите дейности NACE Rev. 2. Продължи дейността по разработване на проекта на обяснителните бележки на КИД - 2025 и кореспондиращи таблици между КИД - 2008 и КИД - 2025. НСИ участва в обсъжданията на структурата на новата версия на СРА 2.1.

За улесняване на потребителите при използването на класификациите непрекъснато се изготвят становища по запитвания на респонденти, които са помощно средство при класифициране на статистическите единици за правилното тълкуване на Класификацията на икономически дейности, подпомагат статистиците при осъществяване на статистическите изследвания и подобряват съпоставимостта в международен аспект.

За целите на статистическите обработки и продължаването на динамичните редове на основата на настъпилите промени в Комбинираната номенклатура 2024 бяха разработени кодови таблици на преход. За целите на наблюдението ПРОДКОМ беше разработена новата версия на Номенклатурата на промишленото производство - ПРОДПРОМ 2023, Списъкът на Z кодовете и прилежащите кореспондиращи таблици, а за целите на статистиката на външната търговия и за ИС „Интрастат“ към НАП беше извършена ежегодна актуализация на самообяснителните текстове на Комбинираната номенклатура 2024.

През 2023 г. продължи дейността по изпълнение на задълженията като кореспондент на данни по Специалния стандарт за разпространение на данни Плюс (SDDS Plus) на МВФ към БНБ: поддържане на файлове с данни, подготовка на предварителния календар, изпращане на данните и календара и координация при годишното сертифициране на метаданните.

НСИ продължи участието си в поддържането на „Националната класификация на професиите и длъжностите 2011“ и в актуализирането на списъка с длъжностните наименования и кореспондиращите таблици.

През 2023 г. беше внедрена новата информационна система ИС „Статистически класификации“. Проведено бе обучение на вътрешните потребители в ЦУ и ТСБ.

Беше изготвен „Списък на стандартните статистически показатели за 2023 година“.

4. РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ

Персонал

Националният статистически институт се състои от централно управление (ЦУ) и шест териториални статистически бюра (ТСБ). Териториалните статистически бюра осъществяват функциите и задачите на НСИ по производството и разпространението на статистическа информация на регионално ниво. Териториалните структури са следните: ТСБ - Северозапад, ТСБ - Север, ТСБ - Североизток, ТСБ - Югоизток, ТСБ - Юг, ТСБ - Югозапад.

Структурните звена в ЦУ на НСИ са разпределени в обща и специализирана администрация съгласно Закона за администрацията.

Общата численост на персонала в НСИ към 31.10.2023 г. е 968 щатни бройки, в т. ч. ЦУ на НСИ - 321 щатни бройки и ТСБ - 647 щатни бройки. Съгласно Устройствения правилник на НСИ Централното управление е организирано в шест дирекции: „Бизнес статистика“, „Демографска и социална статистика“,

„Макроикономическа статистика“, „Многосекторна статистика методология и регистри“, „Информационни системи и инфраструктура“, „Обща администрация“ и структури на пряко подчинение на председателя на НСИ: сектор „Сигурност на информацията, информационните и комуникационни технологии и отбранително-мобилизационна подготовка“, „Инспекторат по чл. 46 от Закона за администрацията“, финансов контролор, звено „Вътрешен одит“, отдел „Международни отношения и проекти“ и отдел „Комуникации и секретариат“. Пет от дирекциите са в специализираната администрация, а една - в общата администрация.

Провеждане на конкурси за незаети длъжности

От началото на януари 2023 г. до края на октомври 2023 г. бяха стартирани 87 конкурсни процедури за назначаване на служители на свободни длъжности по служебно правоотношение в системата на НСИ. От тях 66 са в ЦУ и 21 в ТСБ. С назначаване на кандидати са приключени 51 конкурса в НСИ.

Броят на конкурсите в ЦУ е нараснал драстично спрямо 2022 г., когато са били обявени 37 конкурса, което може да се обясни с текучество на служителите, породено от ниското равнище на заплащането в НСИ спрямо останалите администрации.

Таблица 1. Конкурсни процедури

Структури	обявени	прекратени	прекратени поради липса на кандидати	без класиране	(Брой)	
					с класиране и без назначаване	с назначаване
ЦУ	1	3	5	11	8	38
ТСБ	5	1	1	1	0	13
НСИ	6	4	6	12	8	51

Прави впечатление, че неуспешните процедури, при които липсват кандидати или класираните кандидати отказват да постъпят на работа, преобладават в ЦУ спрямо ТСБ. Този факт би могъл да се обясни в известна степен с по-ниските равнища на безработица в град София спрямо останалите градове. От друга страна, за някои от обявените длъжности се изисква специфичен професионален опит и знания, които кандидатите не притежават. На последно място, но не и по-важност, е по-ниското възнаграждение, което се предлага за някои от позициите спрямо същите в други администрации или в частния сектор.

Заети по възраст и образование в НСИ

Структурата на персонала по възраст и образование в НСИ е представена в таблици 2 и 3, общо за НСИ, в т.ч. ЦУ на НСИ и ТСБ.

Таблица 2. Структура на реално заетите по възрастови групи в НСИ

Структури	Възрастова категория (години)					Общо
	до 29	30 - 45	46 - 55	56 - 65	над 65	
ЦУ	13	104	93	53	1	264
ТСБ	15	208	215	167	6	611
НСИ	28	312	308	220	7	875

В ЦУ на НСИ преобладават представителите от възрастовата група 30 - 45 години, като техният брой остава непроменен спрямо предходния отчетен период. В ТСБ най-

висок е броят на служителите от 46 до 55-годишна възраст. В сравнение с 2022 г. при тях се наблюдава увеличение с 2 броя.

В системата на НСИ е налице нарастване на дела на работещите над 65 години спрямо 2022 г., когато са били 3 броя. Тази тенденция е по-силно изразена в ТСБ, където са се увеличили от 3 на 6 броя. Равнището на младежите до 29 години в НСИ спрямо 2022 г. остава почти непроменено - от 27 на 28 броя. Следва да се отбележи, че в ТСБ има спад с 2 броя на тази възрастова категория в сравнение с предходния отчетен период. За разлика от ТСБ, в ЦУ броят на младежите спрямо 2022 г. е нараснал с 3 броя.

Може да се обобщи, че възрастовата структура на заетите в НСИ е отражение на демографската тенденция в страната. В София се забелязва леко увеличение на заетите до 29 годишна възраст, докато в останалите градове броят им намалява за сметка на заетите над 65 годишна възраст. Работата в държавната администрация не е достатъчно атрактивна за младежите, което поражда необходимостта от предприемане на специални мерки за привличането им.

Таблица 3. Структура на реално заетите в НСИ по образование

(Брой)							
Образователни степени							
Структури	доктор	магистър	бакалавър	професионален бакалавър	средно образование	основно образование	Общо
ЦУ	11	215	26	3	9	0	264
ТСБ	2	392	113	10	94	0	611
НСИ	13	607	139	13	103	0	875

Данните показват, че 87% от служителите в НСИ са с висше образование, като повече от половината са с образователно-квалификационна степен „магистър“. На второ място са бакалаврите - 139 броя. Заетите с образователно-квалификационна степен „доктор“ в ЦУ на НСИ намаляват спрямо 2022 г., когато са били 13 броя.

В сравнение с предходния отчетен период е налице нарастване на служителите в НСИ със средно образование (през 2022 г. - 89 броя). Тази тенденция е силно изразена в ТСБ (през 2022 г. - 81 броя).

Таблица 4. Обучение на служителите от НСИ в български университети

(Брой)			
Вид обучение	НСИ	ЦУ	ТСБ
Доктор	4	2	2
Магистър	10	3	7
Бакалавър	7	1	6
Общо	21	6	15

В Таблица 4 са обобщени данните за служителите в НСИ, които към настоящия момент продължават образованието си за придобиване на по-висока образователно-квалификационна степен. Общият им брой е намалял спрямо 2022 г., когато са били 24 броя.

В заключение може да се обобщи, че профилът на заетите в НСИ по придобито образование се е променил в рамките на последната година. Наблюдава се спад по отношение на служителите с по-висока образователно-квалификационна степен като „доктор“ и „магистър“, за сметка на служителите със степен „бакалавър“ и средно образование. Намалява и броят на служителите, които продължават образованието си за придобиване на по-висока образователно-квалификационна степен.

През 2023 г. двама експерти от НСИ взеха участие в обученията по Европейската програма за обученията в областта на статистиката (ESTP) на тема „Теория и практика на хармонизираните индекси на потребителските цени (ХИПЦ)“ (гр. Хелзинки, Финландия) и „Статистика на отпадъците“ (гр. Кьолн, Германия). Още 12 експерти взеха участие в общо 6 курса и вебинари онлайн.

В областта на енергийната статистика експертите на НСИ взеха активно участие в обучение, организирано от Евростат на тема: „Промени в енергийната статистика от 2024 г. нататък“, както и в поредица от обученията за работа с новите енергийни въпросници на Евростат и МАЕ.

В областта на статистиката и сметките за околната среда експерти от НСИ взеха активно участие в обученията, организирани от Института по публична администрация: Зелена администрация, Принципи на кръговата икономика; Правна рамка в областта на данните в контекста на Европейската стратегия за данни и правните инструменти на ОИСР; Зелена администрация, Принципи на кръговата икономика, Правна и нормативна рамка в областта на данните в контекста на Европейската стратегия за данни и правните инструменти на ОИСР.

Експерти от НСИ взеха участие в курс за обучение на Евростат „Статистика на отпадъците“.

През годината бяха проведени следните обученията:

- Обучение на ЦУ и ТСБ на тема: „Стандарти за сигурност, качество на информацията и опазване на личните данни“;
- Обучение на служители в НСИ по документацията на ИСУ съгласно ISO 9001 и ISO 27001;
- IPA-ДК-10-Въведение в киберсигурността. Базова оценка на риска в работна среда;
- Киберсигурност: Троянски кон и социален инженеринг;
- Информационна и мрежова сигурност в подкрепа на реформите в публичната администрация;
- Политики и практики за киберсигурност в организациите;
- Статистическа грамотност - лесен достъп до качествени данни;
- Н-11 „Организация на документооборота в държавната администрация“;
- Обучение по SPSS;
- Обучение по Excel;
- Обучение за LimeSurvey.

Бюджет

Изпълнението на бюджета на НСИ за 2023 г. се реализира съгласно приетия Закон за държавния бюджет на Република България за 2023 г. и направените текущи корекции (Приложение 1). Към 31.10.2023 г. са изпълнени 38% от планираните приходи спрямо уточнения план и 74% от планираните разходи, в т.ч. текуща издръжка (заплати, други възнаграждения и плащания на персонала и издръжка) - 82%.

Липсата на достатъчно средства в перо "разходи за персонал" в бюджета на НСИ води до невъзможност за договаряне на достатъчен пакет социални придобивки, които да бъдат заложили в колективния трудов договор и в споразумението със синдикалната секция, които са сключени в края на 2023 г. Това затруднява социалния диалог в Института.

5. ВЪТРЕШЕН ОДИТ И АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ

Звено „Вътрешен одит“ (ЗВО) осъществява вътрешен одит на всички структури, програми, дейности и процеси в Национален статистически институт,

включително на разпоредителите от по-ниска степен в НСИ и/или на разпоредителите със средства от Европейския съюз. При осъществяване на одитните ангажименти за даване на увереност и консултиране, ЗВО спазва изискванията на Закона за вътрешния одит в публичния сектор (ЗВОПС), Международните стандарти за професионална практика по вътрешен одит, Етичният кодекс на вътрешните одитори, Статута на вътрешния одит и утвърдената от министъра на финансите методология за вътрешен одит в публичния сектор.

На основание чл. 29, ал. 3 и ал. 4 от Закона за вътрешния одит в публичния сектор (ЗВОПС) и чл. 5, ал. 1, т. 1 от Наредба № 1 от 30.03.2017 г. е извършена външна оценка за осигуряване на качеството на дейността по вътрешен одит в НСИ, за което се издаде и връчи на 25.10.2023 г. окончателен доклад за резултатите от извършената външна оценка. Външният оценител даде оценка на качеството на дейността по вътрешен одит в НСИ „Работи в съответствие“. В резултат на извършените проверки се формулираха 3 броя препоръки за подобряване на одитната дейност, за които се изготви и утвърди план за изпълнение на дадените препоръки. Препоръките се изпълняват в посочените срокове.

В периода декември 2022 - януари 2023 г. е направена оценка на риска на всички структури в системата на НСИ, включително и на териториалните статистически бюра (ТСБ) - второстепенни разпоредители с бюджет към председателя на НСИ (одитната вселена на НСИ). Попълнени са всички задължителни приложения и други, необходими документи при съставяне на Стратегическия план за дейността на ЗВО, обхващащ периода януари 2023 - януари 2025 година. В съответствие със стратегическия план беше изготвен и годишен план за дейността на ЗВО, както и план за обучение на вътрешните одитори за 2023 година. Плановете бяха представени в определения срок на председателя на НСИ и утвърдени.

При спазване на нормативните изисквания на чл. 40, ал. 5 от ЗВОПС се изготви, представи и изпрати годишен доклад и въпросник за дейността на ЗВО за 2022 г. по електронен път чрез уеб базиран модул „Годишно докладване“ на министъра на финансите в определените срокове.

Спазиха се нормативните изисквания и ръководителят на вътрешния одит извърши проверка на обобщения доклад и въпросник за състоянието на системите за финансово управление и контрол (СФУК) в НСИ през 2022 г. и даде становище за съответствието на подадената в доклада и въпросника информация с констатациите от извършените вътрешни одити. Докладът и въпросникът за СФУК на НСИ се изпратиха в определените срокове до 31.03.2023 година.

Съгласно Годишния план за дейността на ЗВО за 2023 г. бяха изпълнени два одитни ангажимента за даване на увереност и консултиране. Одитните ангажименти за даване на увереност обхващат дейностите за планиране, провеждане и изпълнение на обществени поръчки по реда на ЗОП и ППЗОП за одитиран период 2022 г., както и преглед и оценка на специализираните дейности на отдел „Годишна бизнес статистика“, дирекция „Бизнес статистика“ за одитиран период 2022 - 2023 година.

За одита на обществени поръчки се формулираха и приеха 13 препоръки и още при приключването на одита се изпълниха 6 препоръки. За одита на дирекция „Бизнес статистика“ бяха формулирани 3 препоръки, които предстои да бъдат изпълнени. Извършени са проверки за изпълнение на дадени препоръки и от преходни одити.

Отчитането на дейностите на звено „Вътрешен одит“ в НСИ за 2023 г. ще се изпълни до 28.02.2024 година.

Налични са и одитни ангажименти за консултиране - създаване на организация за изготвяне, представяне и публикуване на интранет страницата на НСИ на риск-регистрите за 2023 г. и докладите за управление на рисковете през 2022 г. на всички

дирекции и самостоятелни звена в ЦУ на НСИ; предложения с докладна записка за актуализация на отделни точки от устройствения правилник на НСИ, както и изготвяне на проект на заповед за определяне на организация, ред и срокове за изготвяне на обобщен доклад и въпросник за СФУК за 2022 г. и 2023 г. в НСИ.

В съответствие с международните стандарти за професионална практика по вътрешен одит и утвърден план за обучение за 2023 г. на Звено „Вътрешен одит“ се осъществиха следните три обучения: участие в две обучения на теми: „Планиране на потребностите от обществени поръчки“ и „График за възлагане на обществени поръчки“, както и прилагане на законодателството за обществени поръчки и примери от практиката; трето обучение е на тема „Вътрешни оценки на качеството на вътрешния одит“. Обученията са дистанционни и проведени от Школата по публични финанси.

Дейността на **Инспектората** по чл. 46 от Закона за администрацията (ЗА) на НСИ през 2023 г. беше свързана с реализирането на целите, залегнали в Стратегическия план за дейността на Инспектората на НСИ за периода 2021 - 2025 г. и Годишния план за дейността на Инспектората на НСИ през 2023 година. През цялата година усилията на Инспектората бяха насочени към повишаване на качеството и разширяване на обхвата на осъществявания административен контрол върху дейността на общата и специализираната администрация от структурата на НСИ.

В изпълнение на правомощията на Инспектората от първостепенно значение беше постигането на следните основни цели:

- създаване на оптимални условия за работа на отделните структурни звена с оглед реализиране на държавната политика в областта на статистическата дейност;
- прилагане на своевременни и ефективни мерки за ограничаване на корупционния риск в системата на НСИ;
- формиране на среда, спомагаща за спазване на законите, подзаконовите и вътрешноведомствените актове, правила и процедури, с оглед недопускане на нарушения и прояви на корупция при функциониране на администрацията и подобряване на работата;
- повишаване на подготовката и професионалната квалификация на инспекторите като условие за обективност и безпристрастност на контролната дейност.

Реализирането на целите беше обусловено от изпълнението на следните основни задачи: извършване на планови проверки за осъществяване на административен контрол на всички структури, дейности и процеси в звената от системата на НСИ; извършване на извънпланови проверки по постъпили сигнали или по разпореждане на председателя на НСИ и предлагане на мерки за предотвратяване и отстраняване на нарушения; осъществяване на постоянен контрол върху отделни структурни звена и процеси по прилагане и спазване на изискванията на законодателството при изпълнение на възложените функции от дирекциите от общата и специализираната администрация, както и извършване на независима и обективна оценка на дейността на структурните звена на НСИ. Сериозно внимание беше отделяно на спазването на сроковете при възлагането, изпълнението и приключването на служебните задачи.

Работата на инспекторите беше насочена към повишаване на ефективността при планиране и усъвършенстване на организацията, стриктно прилагане на нормативните изисквания и съобразяване с факторите, от които зависи оптимизирането на работата. Служителите от Инспектората по чл. 46 от ЗА на НСИ проведоха общо 5 обучения за повишаване на професионалната си квалификация.

През отчетния период Инспекторатът по чл. 46 от ЗА на НСИ извърши общо 31 проверки, от които 17 - планови (в т.ч. 12 месечни проверки) и 14 - извънпланови (в т.ч. 7 по постъпили сигнали).

В изпълнение на Годишния план за дейността на Инспектората през 2023 г. бяха извършени следните пет планови проверки: Проверка и оценка на организацията на дейността и спазването на нормативните изисквания при оценяване на изпълнението на длъжността от служителите в ЦУ и ТСБ на НСИ; Проверка по спазване на изискванията за събиране, отчитане, съхраняване и публикуване на декларациите по Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ), подадени от служителите от ЦУ и ТСБ на НСИ, Комплексна планова проверка на ТСБ - Юг, Комплексна планова проверка на ТСБ - Югозапад и Комплексна планова проверка на ТСБ - Югоизток.

За осъществяването на вътрешния административен контрол през 2023 г. Инспекторатът извърши 12 месечни проверки. Бяха изготвяни и предоставяни за утвърждаване от председателя на НСИ ежемесечни доклади, съдържащи направените констатации, анализи, изводи и препоръки от осъществения административен контрол. Предметът на проверките включваше: изпълнението на резолюциите на ръководството на НСИ; сключените и изпълнените през съответния месец договори; броя на издадените и изпълнени/неизпълнени заповеди на ръководството на НСИ; проведените международни командировки на служители от НСИ; изготвените доклади от участия в международни командировки и произтичащи от тях задачи пред НСИ. С особена важност беше осъществявано изпълнението на решенията на Председателския съвет. Контролирано беше изпълнението и отчитането на поставените чрез АИС „Документооборот“ задачи на служителите на НСИ. През 2023 г. беше осъществяван ежемесечен контрол и за изпълнението на дейностите, заложи в НСП и Издателския план за 2023 година. Проследявано беше срочното изпълнение на провежданите статистически изследвания и публикации от Календара за разпространение на резултатите от статистическите изследвания, както и на издадените публикации.

През 2023 г. Инспекторатът на НСИ осъществяваше постоянен контрол за изпълнение на разпоредбите на ЗПКОНПИ и Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси. В законово определените срокове информацията от изпратените декларации за имущество и интереси по чл. 35, ал. 1, т. 2 и т. 4 от ЗПКОНПИ от служителите на ЦУ и ТСБ на НСИ беше обработвана, съхранявана и публикувана в регистрите при спазване на разпоредбите на Закона за защита на личните данни.

Периодично бяха извършвани проверки на декларираните факти в подадените декларации за несъвместимост по чл. 35, ал. 1, т. 1 и т. 3 от ЗПКОНПИ от новоназначените служители в ЦУ и ТСБ на НСИ за установяване на несъвместимост съгласно изискванията на съответните нормативни актове.

Във връзка с привеждане в съответствие с нормативните изисквания на новоприетия Закон за противодействие на корупцията, от Инспектората бяха предприети действия за актуализиране на относимите вътрешни правила, образците на декларации и съответните заповеди.

През 2023 г. Инспекторатът извърши 7 извънпланови проверки по постъпили сигнали и предложения, свързани с дейността на общата и специализираната администрация. Своевременно бяха изготвяни доклади с резултатите от извършваните проверки и бяха предоставени за утвърждаване от председателя на НСИ. След изясняването на всеки отделен случай в законоустановения срок бяха изпращани отговори до подателите на сигналите.

Контролната дейност на Инспектората на НСИ беше съобразена както с наличния кадрови потенциал, така и с възникващите в хода на работата извънпланови

задачи, свързани със сигнали за допуснати нередности или по нареждане на председателя на НСИ. В изпълнение на нормативните изисквания за минималната численост на инспекторатите и във връзка с разширяване на дейностите, свързани с функциониране и изпълнение на правомощията на Инспектората, за незаетите длъжности се проведеха две конкурсни процедури. Посочените обстоятелства не се отразиха негативно на изпълнението на възложените задачи и осъществяването на правомощията на Инспектората по чл. 46 от ЗА на НСИ в цялост.

За периода от 01.01.2023 г. до 01.11.2023 г. в регистъра на **Финансовия контролър** са записани и проверени общо 1 287 бр. досиета с документи и са издадени общо 1 287 бр. контролни листове за поемане на задължение и за извършване на разход.

Произнасянето на финансовия контролър относно предложенията за поемане на задължение или извършване на разход винаги е извършвано в определените от председателя на НСИ срокове, които са описани във Вътрешните правила за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност в НСИ.

През изминалия период не е било рядкост финансовият контролър да поиска допълнително представяне на документи или информация, а също така да направи посещение на място с цел оптимизиране на контрола и даване на точно и ефикасно становище в попълвания от него контролен лист.

През първото полугодие на 2023 г. финансовият контролър участва в изготвянето на обобщения въпросник и доклада за състоянието на СФУК в НСИ през 2022 година.

В изпълнение на годишния учебен план за 2023 г. финансовият контролър участва в обучение тема „Прилагане на законодателството по обществени поръчки. Примери от практиката“, което беше проведено в периода от 29.05. до 30.05.2023 г. в Школата по публични финанси към Министерството на финансите. През септември взе участие в обучение на тема „Устойчиви финанси“, което се проведе в периода от 19.09. до 20.09.2023 г. в Института по публична администрация. За отличните резултати на финалните тестове и успешното преминаване на обученията финансовият контролър получи удостоверения, които са предоставени на служителите в отдел „Човешки ресурси“, дирекция „Обща администрация“ в ЦУ на НСИ за съхранение и допълнение към досието на държавния служител.

През периода при извършения предварителен контрол за законосъобразност в ЦУ на НСИ не бяха установени противозаконни действия.

През годината **длъжностното лице по защита на данните (ДЛЗД)** осъществяваше постоянен надзор за точно спазване на законодателството на Република България и изискванията на правото на Европейския съюз в областта на защитата на личните данни, за осигуряване на правата на субектите на данни, както и на принципа за статистическа тайна, уредена в Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика и Закона за статистиката. При работата по предложенията за европейско законодателство, позициите на НСИ в Работна група „Статистика“ към Съвета на ЕС винаги се изготвяха съобразно нормите на европейското и националното право в областта на защитата на лични данните и препоръките на Европейския надзорен орган по защита на данните.

През 2023 г. беше изготвена и утвърдена от председателя на НСИ „Политика за защита на личните данни при използване на облачни услуги“. Същата урежда условията, при които НСИ в качеството си на администратор на лични данни, и в съответствие с изискванията на Общия регламент относно защитата на данните - Регламент (ЕС) 2016/679, Закона за защита на личните данни на Република България и други нормативни български или международни актове, обработва лични данни в

облачна среда. Политиката има за цел да установи задължителните договорни изисквания на НСИ към доставчиците на облачни услуги в случите, в които по един или друг начин се обработват лични данни от името на НСИ в облачната среда на доставчика.

Приложение 1. Справка за бюджета на НСИ за 2023 година

Показатели (в левове)	Закон за бюджета 2023 г.	Уточнен план за годината към 31.10.2023 г.	Отчет към 31.10.2023 г.	Изпълнение на план/отчет (%) към 31.10.2023 г.
1	2	3	4	5
I. ПРИХОДИ - ВСИЧКО	950 000	950 000	361 562	38
Собствени приходи	950 000	950 000	361 562	38
Неданъчни приходи	950 000	950 000	361 562	38
Приходи и доходи от собственост	950 000	950 000	436 823	46
- Нетни приходи от продажби на услуги, стоки и продукция	850 000	850 000	344 914	41
- Приходи от наеми на имущество	100 000	100 000	91909	92
Държавни такси				
Глоби, санкции и наказателни лихви			2 796	
Други приходи			6 799	
Постъпления от продажба на нефинансови активи				
Внесен ДДС			-84 856	
II. РАЗХОДИ - ВСИЧКО	30 812 600	30 864 620	22 780 166	74
Общо разходи	30 812 600	30 864 620	22 780 166	74
Текущи разходи	27 328 600	27 330 620	22 603 757	82
Персонал	23 687 100	23 687 100	19 552 414	82
Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	16 982 200	16 982 200	13 827 720	81
Заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови правоотношения	2 135 500	2 135 500	1 621 032	76
Заплати и възнаграждения на персонала, нает по служебни правоотношения	14 846 700	14 846 700	12 206 688	82
Други възнаграждения и плащания за персонала	1 468 000	1 468 000	1 381 749	94
Задължителни осигурителни вноски от работодатели	5 236 900	5 236 900	4 342 945	83
Осигурителни вноски от работодатели за държавното обществено осигуряване (ДОО)	3 157 000	3 157 000	2 631 907	83
Здравноосигурителни вноски от работодатели	1 304 500	1 304 500	1 073 982	82
Вноски за допълнително задължително осигуряване от работодатели	775 400	775 400	637 056	82
Издържка	3 478 500	3 480 520	2 833 204	81
Платени данъци, такси и административни санкции	115 000	115 000	168 128	146

Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	48 000	48 000	50 011	104
Капиталови разходи	3 484 000	3 534 000	176 409	0.5
Основен ремонт на дълготрайни материални активи	500 000	450 000	30 099	0.6

Приложение 1. Справка за бюджета на НСИ за 2023 година

(Продължение и край)				
Придобиване на дълготрайни материални активи	413 000	1 182 000	54 508	0.5
Придобиване на нематериални дълготрайни активи	2 571 000	1 902 000	91 802	0.5
НАТУРАЛНИ ПОКАЗАТЕЛИ				
Щатни бройки - общо	968	968	875	
Средногодишни щатни бройки - общо	968	968	880	
Щатни бройки	968	968	875	
III. ТРАНСФЕРИ	29 862 600	29 914 620	22 477 741	75
III. А. ТРАНСФЕРИ (СУБСИДИИ, ВНОСКИ) МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ/ РЕПУБЛИКАНСКИЯ БЮДЖЕТ И ДРУГИ БЮДЖЕТИ	30 362 600	30 414 620	16 392 288	54
Получени трансфери (субсидии/вноски) от ЦБ (нето) - Получени трансфери (субсидии) от ЦБ (+)	30 362 600	30 414 620	16 386 404	54
- Получени трансфери (+) - Предоставени трансфери (-) - Трансфери от Министерството на труда и социалната политика по програми за осигуряване на заетост (+/-)			385	100
III. В. ТРАНСФЕРИ МЕЖДУ БЮДЖЕТИ И СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕС	-500 000	-500 000	-234 882	46
III. Г. ТРАНСФЕРИ ЗА ПОЕТИ ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ И ДАНЪЦИ			6 320 335	
IV. БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-) (I - II + III)			59 137	
V. ФИНАНСИРАНЕ			59 137	

Приложение 2. Организационна схема на НСИ (към 19.09.2023 година)

Организационна схема към 19.09.2023 г.

